

Стенографски дневник

НА

3-то заседание

Сряда, 3 фев уари 1954 г.

(Открито в 15 ч.)

Председателствувал подпредседателят Петър Попзлатев

Секретари: Надежда Георгиева Гаврилова и Халиме Илязова Мехмедова

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

	Стр.		Стр.
Законопроект за бюджета на Народната република България за 1954 г.	46	Сали Шабанов	51
Говорили: министър Стоян Тончев	46	Акад. Тодор Павлов	52
Димитър Богданов	49	Вида Димитрова	55
Александър Рангелов	50	Божин Якимов	58
		Приемане на дневен ред за следващото заседание	60

Председателстващ Петър Попзлатев: Присъствуват необходимото число другари народни представители. Обявявам заседанието на Народното събрание за открито.

Другари и другарки народни представители! Продължават разискванията по законопроект за бюджета на Народната република България за 1954 г.

Има думата министърът на комуналното стопанство и благоустройството д-р. Стоян Тончев.

Министър Стоян Тончев: (От трибуната) Другарки и другари народни представители! Представеният за разглеждане и гласуване проектобюджет за 1954 г. е реален израз на финансовата и икономическата мощ на Народната република България, тръгнала решително по пътя на изграждане социализма. Едно временно с това този бюджет отразява постоянните и всеотдайни грижи, които партията и правителството полагат за рязкото подобряване на материално-битовите и културните условия за живот на трудещите се от градове и села. Това е бюджет за мирно строителство и социалистическо развитие на нашата Родина.

От цифрите на проектобюджета се вижда напрегнатият творчески труд на българския народ, който е пълноправен стопанин на всички богатства в страната — мини, заводи, фабрики, банки, железници и др.

Държавният бюджет на Народната република България е изграден в съответствие с общия народностопански план. Това е бюджет, който потвърждава подема на социалистическата икономика.

В ръцете на нашата държава бюджетът служи като мощно оръдие за мобилизация и преразпределяне на материалните ресурси в интереса на непрекъснатия подем на народното стопанство. Бездефицитен бюджет, а още повече бюджет, на който приходите надвишават разходите — за това дори не може да се мечтае в капиталистическите държави.

Нашият бюджет ясно свидетелства за здравината и разцвета на нашата икономика, на финансите и паричната система. Вънесенният бюджетпроект принципиално се отличава от бюджетите на капиталистическите страни.

Нашата държава използва бюджета като инструмент за планово разпределяне стойността на прибавения продукт, създаден в материалното производство като социалистическо натрупване. Това натрупване се използва за социално-културното строителство и укрепване безопасността на нашата Родина. Натрупанията в ръцете на държавата народни средства се разходват планово само в интереса на народа — за неговото благополучие.

Наред с изграждането на нашата народнодемократична държава партията и правителството организирала и коренно преобразува комуналното стопанство и поставила на социалистически основи изграждането на населените места.

От средство за допълнителна експлоатация на трудещите се комуналното стопанство се превърна в организация за национално подобряване на материалните и културно-битовите условия за живот на трудещите се. Комуналното стопанство и благоустройството се поставиха в служба на трудещите се.

Основният закон при социализма, както е известно, е максимално задоволяване на постоянно растящите материално-битови и културни нужди на трудещите се хора.

Ето защо партията и народната власт полагат всеотдайни грижи за създаване на нови градове и села и превръщането на съществуващите в социалистически тип населени места.

При това положение въпросите за местната промишленост и комуналното стопанство — жилища, водоснабдяване, канализация, градски транспорт, бани, перални, външно благоустройство и др., придобиват извънредно голямо значение, като се има предвид, че те са свързани непосредствено с интересите на населението по места.

Другарки и другари народни представители! Позволете ми да спра вашето внимание на цифрите, които са залегнали в бюджетпроекта на Народна република България за Министерството на комуналното стопанство и благоустройството за 1954 г.

Разгърна се крупно строителство на държавни, кооперативни и индивидуални жилищни сгради. В София, Пловдив, Димитровград, Мадан, Рудозем, Кърджали, Сливен, Габрово, Плевен и десетки други градове се издигнаха нови жилищни блокове със светли, слънчеви, хигиенични и просторни апартаменти за трудещите се. Само през годините на първата петилетка в нашата страна се изградиха повече от 3 400 000 кв. м държавна, кооперативна и частна лична жилищна площ. Само в селата за същото време кооператорите и частните стопани са построили 41 000 жилищни сгради.

Наред с това чувствително нараснаха и грижите за поддържането и ремонтирането на жилищните сгради. Докато през 1950 г. се изразходваха само 2 231 000 лв., през 1951 г. — 4 500 000 лв., през 1952 г. — 12 897 000 лв., то през 1953 г. се изразходваха над 15 400 000 лв. За 1954 г. се предвиждат 18 200 000 лв., или осем пъти повече по бюджета на народните съвети в сравнение с 1950 г.

Докато до 9 септември 1944 г. бяха водоснабдени 1300 селища с 3800 км водопроводни мрежи, то за времето от 9 септември 1944 г. до 1 януари 1954 г. са водоснабдени нови 927 селища с 2888 км водопроводи, или за 9 години народна власт ние водоснабдихме почти толкова населени места, колкото през цялото полувековно съществуване на буржоазно-фашистката държава. Редица големи градове, като Коларовград, Кърджали, Пловдив и др., и голяма част от селищата в Добруджа, в които се чувствуваше остра нужда, от вода като Толбухин, Балчик, Каварна и др., са водоснабдени.

За водоснабдяването само на Добруджа по 236-то постановление на Министерския съвет от 1951 г. са изразходвани за 3 години 35 345 500 лв., а само за 1954 г. са предвидени 39 000 000 лв.

Общо за страната до 9 септември 1944 г. са били направени проучвания и изготвени проекти за канализацията на 128 населени места, а построени канализации само в 96 населени места с обща дължина 493 км. А за 9 години народна власт — до края на 1953 г. — са направени проучвания и изготвени проекти за канализацията на 148 населени места и са построени частично канализации в 100 други такива с обща дължина 395 км. По-значителни са построените канализации в Димитровград, Кърджали, Пловдив, Русе, Плевен и др.

За страната са усвоени за водоснабдяване и канализация през 1953 г. общо 49 000 000 лв., а са предвидени за 1954 г. 99 000 000 лв., или два пъти повече. През 1953 г.

са водоснабдени 93 селища, а през 1954 г. ще се водоснабдят 220.

Расте непрестанно и благоустрояването на населените места. Все повече и повече улици в нашите градове и села се павират и шосират. Така, през 1953 г. са шосирани 1106 км и са павирани 528 км улици, а са направени 722 500 кв. м нови тротоари.

Докато до 9 септември 1944 г. само в няколко населени места се полагаха грижи за озеленяване и поддържане на зелените площи и градини, които служеха за разходка на буржоазията, то днес почти във всички градове, а и в редица села, са построени над 18 000 декара зелени площи, които служат за отдих и почивка на трудещите се. Така, през 1951 г. са изградени нови 1440 декара градини и паркове и са посадени 80 000 броя дръвчета за улично озеленяване, през 1952 г. — 1909 декара паркове и градини и 102 000 броя дръвчета. През 1953 г. бяха изградени други нови 2274 декара градини и паркове и бяха посадени 320 000 броя дръвчета за улично озеленяване. А през 1954 г. ще се изградят нови 2313 декара градини и паркове, ще се засадят 468 декара защитни насаждения, ще бъдат посадени 330 000 броя дръвчета за улично озеленяване. С това решително ще се подобри хигиенизирането на населените места.

Само за една година от издаването на 537-мо постановление на Министерския съвет от 1952 г. за хигиенизиране на населените места се построиха нови и се хигиенизираха повече от 130 000 торница, над 62 000 обществени нецентрализиращи водоизточници — чешми, кладенци и др.

Във време на нашето освобождение от турско робство у нас е имало само 30 бани с 895 места — повечето стари, мрачни и негодни постройки. За 50 години буржоазната власт построила 158 бани с 4950 места, а само за 9 години нашата народна власт построила нови 53 удобни и хигиенични бани с 2100 места, т. е. половината от вместимостта на тези, построени в миналото.

През годините на народната власт се зароди и разви и комуналният транспорт. Докато преди 9 септември 1944 г. само София се обслужваше от трамвай и две автобусни линии, днес в 30 града на страната, без София, 160 автобуса обслужват 460 км еднопосочна вътрешна линия, като през 1952 г. бяха извозени 34 000 000 пътника, а през 1953 г. — 38 679 000. Отделно в София за същото време само автобусите са извозили 9 000 000 пътника, а трамваите и тролейбусите — над 300 милиона души.

През 1953 г. са превозени 38 679 000 пътника или 114,6% в сравнение с 1952 г. През същата година бяха въведени в експлоатация нови автобуси, а извозените пътници в сравнение с 1952 г. са с 4 934 000 повече.

Товарният автотранспорт на народните съвети също подобри работата си през 1953 г., като са извозени 1 125 000 тона товари и изминати 15 418 000 тонкилометра или 120,5% в сравнение с 1952 г.

През 1953 г. редица работници от автотранспорта на народните съвети израснаха като рационализатори, усвояваха нови почини, непрекъснато се увеличаваше броят на стокиладниците и 200-хилядниците, 300-хилядниците — другарите Атанас Нелчев и Станчо Касабов от гр. Сталин, дадоха обещание пред Българската комунистическа партия и правителството да достигнат 550 000 км без основен ремонт.

Значително се подобри и стопанисването на хотелите. Само през 1953 г. бяха обслужени 200 000 души повече от 1952 г.

Успехите, постигнати от нашия народ в борбата за индустриализацията на страната и преминаването на селското стопанство на социалистически основи, създаваха всички необходими условия за решително подобряване грижите за човека — активен борец за изграждането на социализма в нашата страна.

Преди няколко дни беше публикувана проектодирективата на VI конгрес на Българската комунистическа партия по втория петгодишен план за развитието на Народната република България през 1953—1957 г. В проектодирективата е залегнала като главна задача за втората петилетка — рядкото подобряване на материалното и културното благосъстояние на трудещите се. За осъществяване на тази главна задача се предвижда капиталовложенията за комунални нужди да се увеличат около 7,5 пъти в сравнение с обема им през първата петилетка и специално — в областта на жилищното строителство с 3,7 пъти.

За повишаване жизненото равнище на трудещите се в проектодирективата се предвижда през годините на петилетката да се построят над 2 200 000 кв. м държавна жилищна площ, или 4 пъти повече, отколкото през първата петилетка, като наред с това се предвиждат мероприятия за насърчаване личното жилищно строителство на работниците и служителите. За подобряване на комунално-битовите условия на населението се препоръчва да се проведат мероприятия за по-нататъшното градоустрояване, озеленяване и хигиенизиране на селищата в страната, да се разшири и подобри дейността на комуналния транспорт, да се водоснабдят не по-малко от 300 селища.

През последните години и нашето градостроителство постигна нови значими успехи в овладяване на светската градостроителна наука и практика. Нашите проектантски организации изработиха подробни градоустройствени планове на редица градове и села като основа на тяхното правилно преустройство и развитие на социалистически основи, за цялостното тяхно

благоустрояване и разкубавяване в съответствие с растящите материални и културни нужди на нашия труден народ.

Планове на всички по-важни населени места се подлагат на широко обществено обсъждане на самото място с участие на представители на обществените организации, съответните народни съвети и други учреждения. Тази практика на работа дава все по-добри резултати за правилното решаване на задачите и за съобразяване на мероприятията по планове с обществените нужди и стопанските възможности.

През последните години бяха изработени, одобрени са и вече се прилагат общите подробни градостроителни планове на редица наши важни административни, културни и стопански центрове като Пловдив, Димитровград, Димитрово-изток, Сталин, Шабла. Новите промишлени селища — Родопския минен басейн и много други.

В изпълнение на указанията на Българската комунистическа партия и народното правителство се води успешна борба и на идеологическия фронт за окончателното отхвърсване на нашата архитектура от влиянието на упадъчното капиталистическо изкуство, за изучаване и претворяване на националното архитектурно наследство за създаване на наша близка на народа, национална по форма и социалистическа по съдържание, архитектура. Във външния изглед на сградите все повече се чувства обликтът на националните архитектурни елементи.

Министерството на комуналното стопанство и благоустрояването полага всеотдайни грижи за изпълнение на тези задачи и подобряване на жилищното строителство, за създаване на красиви, удобни и хигиенични жилища като важен фактор за решителното подобряване на материалното и културното положение на трудещите се в нашата страна.

Другарки и другари народни представители! За потвърждение грижата на партията и народното правителство към битя и благоденствието на трудещите се ще приведа и следните данни за нашето министерство. Докато през 1951 г. капиталовложенията на министерството бяха 95 000 000 лв., през 1952 г. те са 106 800 000 лв., през 1953 г. — 136 000 000 лв., а през 1954 г. са запланувани 238 000 000 лв. — два пъти повече в сравнение с 1952 г.

С внесения бюджет на Народна република България за 1954 г. се осигуряват достатъчно средства за осъществяване на редица мероприятия, залегнали във втората петилетка.

В бюджета са предвидени 90 000 000 лв. за водоснабдяване. Ще бъдат положени 534 км. водопроводни тръби срещу 345 км през 1953 г.

Само в Добруджа ще бъдат водоснабдени 63 населени места и ще се положат 300 км водопроводи.

Предвижда се голям ръст на жилищното строителство, като в плана е включено построяването на 63 740 кв. м нова жилищна площ, близо два пъти повече от 1953 г., от които в Димитрово 7500 кв. м, Пловдив — 9200 кв. м, Хасково — 2200 кв. м, Мадан — 2100 кв. м, Бургас — 5300 кв. м, Сталин — 6300 кв. м, Русе — 4700 кв. м, Плевен — 5200 кв. м и други градове.

Предвидено е построяването на 27 км канализационна мрежа в градовете Пловдив, Русе, Димитровград, Сталин, Плевен и Габрово.

Нови бани ще бъдат построени в Димитрово, Хасково, Марица, Ивайловград, Толбухин, Разград, Търново, Ардино и други селища.

Ще бъдат построени нови и завършени или разширени съществували оранжерии в страната и в края на 1954 г. ще бъде въведена 17 декара нова оранжерийна площ, която ще даде през 1955 г. стотици хиляди килограма ран зеленчук.

Комуналният транспорт ще добие също така още по-голямо развитие. Дължината на линиите ще се увеличи на 576,5 км и ще се превозят над 40 милиона пътници без София. Ще се доставят 12 броя нови автобуси и 5 броя пътнически ремаркета и ще се пристъпи към проучване и проектиране на тролейбусна линия в гр. Пловдив.

Бюджетът за 1954 г. осигурява, с една дума, голям ръст на капиталовложенията, което ще донесе чувствително подобряване в културно-битовите условия на трудещите се.

Другарки и другари народни представители! Партията и народната власт полагаат сериозни грижи за развитието и на местната промишленост като един от важните и постоянни източници за производство на стоки за народно потребление. Оттук произтича и сериозната задача, която стои пред Министерството на комуналното стопанство и благоустрояването като ръководител на местната промишленост.

Пред министерството и народните съвети стои основна задача за увеличаване производството на предмети за народно потребление предимно от местни суровини и отпадъци, както и за увеличаване обема на даваните на трудещите се промишлени услуги.

Само за 3 години от създаване на местната промишленост в промкомбинатите при народните съвети в сравнение с 1950 г. обемът на готовата продукция се увеличи със 175%. За късия период обемът на произведените от промкомбинатите стоки за масова употреба нарасна на 184%. Някои отрасли получиха още по-голямо развитие, като например металообработването, което нарасна на 190%, дървообработващият сектор — на 181%, обувният — на 187% и т. н. За 3 години обемът на продукцията в 5-те промкомбината в София нарасна 3 пъти.

Местната промишленост има за задача да обезпечи голямото строителство, разгърнато по цялата страна, с основните строителни материали — тухли, керемиди, вар, камък, пястък и др.

През 1953 г. местната промишленост постигна сериозни успехи в изпълнение на поставените от партията и правителството задачи. Предприемателите изпълниха плана по общата промишлена продукция на 104%, или в сравнение с 1952 г. — 10% повече, а за услугите — 23% в повече.

Обемът на промишлената продукция в металообработващата отрасъл е увеличен в сравнение с 1952 г. с 28%, а само за услугите с 30,7%, в отрасъла строителни материали с 20,8%, в дървообработващата отрасъл с 35,4%, в това число за услугите с 43,4%, в текстилния отрасъл с 14,9%, в шивашкия с 84,1%.

През изтеклата 1953 г. от предприятията на местната промишленост са произведени 200 железни шкафа, 14 400 печки, 330 000 литра бъчварски изделия, 4500 пчелни кошери, 130 000 кв. м дограма, 170 000 стола, 34 000 юргани, 39 000 дюшеци, 321 000 кг вата, 221 000 тона вар, 508 милиона тухли и керемиди, 725 000 броя тротоарни плочи, 91 000 м цементови тръби.

През 1952 г. за строежите на ТНЗС и за частни жилищни строежи са отпуснати 75 000 000 броя цигли, за 1953 г. — 135 милиона, а за 1954 г. са запланирани 160 милиона броя, което представлява 7 000 000 кв. м покривна площ.

Определено може да се каже, че освен общото изпълнение на производствените планове на местната промишленост за миналата година ние имаме и значително подобрене на финансовата работа. Натрупванията в рентабилните цехове на промкомбинатите от промишлена дейност за 1953 г. в сравнение с тази от 1952 г. нараснаха на 129%. За същото време се реализира чиста печалба от цялостната дейност 74 838 000 лв.

За 9-те месеца на 1953 в. са направени отчисления за печалбите на промкомбинатите за местните бюджети в размер на 27 147 000 лв., като за същото време са внесени данъкооборот и вноски по § 4 — 73 635 000 лв.

Развивайки допълнителна стопанска дейност, Министерството на комуналното стопанство и благоустройството подпомага все по-добре снабдяването на трудещите се с мляко и месо. През 1953 г. допълнителните стопанства на министерството дадоха държавни доставки 7 636 000 кг свинско месо, или в сравнение с 1952 г. в повече 2 830 000 кг.

Сериозни успехи постигнаха предприятията на местната промишленост в използването на индустриалните отпадъци за производство на стоки за широко потребление. Само през изтеклата 1953 г. са употребени над 1 милион килограма отпадъци и са произведени стоки на стойност над 30 000 000 лв.

Успоредно с борбата за изпълнение на плана, работниците от местната промишленост водиха упорита борба и за снижение себестойността на готовата продукция. През 1953 г. предприятията постигнаха снижение 10,67% при план 3,8%.

Тези постижения, които предприятията на местната промишленост постигнаха в изпълнение на производствените планове и по снижение себестойността идват главно от все повече развиващото се социалистическо съревнование и рационализаторско движение, от усвояване и широко прилагане на редица нови почини, усвояването на съветския опит. Така например предприятията за строителни материали внедриха почина на съветските другари Дуванов и Ючаренко. В производството на тухли се внедри безкарното редене на всички рингови пещи. При производството на тухли в 32 предприятия се въвежда глингоривните смеси. Приведеха се на антрацит всички шахтови и вародобивни пещи.

В резултат на тези нововъведения на 1 куб. м рингова пещ се постига производство 1604 броя смесена продукция тухли и керемиди вместо 900 броя, колкото бе по плана. Най-високи достижения постигна бригадата на ринговата пещ при керамичната фабрика «Любо Кирилов» с майстор-лекар Саид Хасабов — 1680 бройки смесена продукция. В резултат на безкарното изпичане на вар се достигна 349 кг производство на 1 куб. м. шахтова пещ, докато по-рано беше 210 кг. Въвеждането на вентилаторните уреди и изпичането на ворта доведе до снижение себестойността на 1 тон вар с 11 лв. при шахтовите пещи и с 50 лв. при обикновените пещи. Обърнато е сериозно внимание за подобряване качеството на строителните материали.

Наред с немалките постижения, които постигна Министерството на комуналното стопанство и благоустройството и народните съвети по изпълнение на възложените задачи от партията и правителството, ние допуснахме редица слабости — по ритмичното изпълнение плана, качеството на продукцията и услугите. Това, което каза министърът на финансите д-р. Кирил Лазаров за някои промкомбинати, е вярно. Затова ние сме обърнали внимание на народните съвети и сами вземаме мерки за отстраняване на слабостите през 1954 г., за по-доброто изпълнение на плана.

Трябва да отбележим, че народните съвети от 1953 г. сериозно взеха присърце задачите на жилищно-комуналното стопанство, благоустройството и местната промишленост.

Другарки и другари народни представители! Трябва да съобща, че завършихме опитите на едно голямо изобретение в областта на производството на керемиди, което ще даде голям годинен икономически ефект — към 10 милиона лева. Един милион килограма гилс ще бъде спест от употребата за формира-

нето на керемиди. Това е дело на инженерно-техническите работници при местната промишленост — другарите инж. Лозю Тончев, Георги Чакъров и др.

Всичко това се дължи на усилията на хилядите работници, работещи в предприятията на местната промишленост, които ежедневно провеждат в живо дело указанията на партията и правителството.

Бюджетът за 1954 г. осигурява нов ръст на производството на стоки за широко потребление, нов ръст на производството на промишлени услуги, задоволяващи нуждите на трудещите се.

През 1954 г. е предвидено услугите да нарастнат на 111%. Ще се произведат млехарски гумове 751%, юнчи — 176%, кушетки — 152%, пружини за кревати — 177%, бъчварски изделия — 133%, мебели — 134%, дограма — 108%, столове — 118%, шивашкият отрасъл да нарастне на 125%, а за услугите — на 170%, юрганите — на 176%, дюшеците — 127,5% в сравнение с 1953 г.

За осигуряване на строителството с необходимите строителни материали е предвидено да се произведат в сравнение с 1953 г. вар — 120%, керемиди — 117%, тухли — 108%, базалтови плочи — 178%, бордюри — 122%.

За подобряване работата на промишлените предприятия и в плана за 1954 г. е предвидено получаването на нови машини за нуждите на местната промишленост. По бюджета на Министерството се предвижда да бъдат доставени 46 броя нови стругове и други машини за оборудване. Предприятията ще получат 16 фурговетки за организиране на подвжжни работилници. Предвидени са капиталовложения за местната промишленост общо 25 500 000 лв., или в сравнение с 1953 г. 375%.

Другарки и другари народни представители! Приложеният проектобюджет обхваща всеотрасно поставените пред нашето народно стопанство задачи и осигурява средства за всички мероприятия, които нашата народна власт е включила в държавния народностопански план за втората година на новата петилетка.

За Министерството на комуналното стопанство и благоустройството в новия бюджет са предвидени достатъчно средства за изпълнение на поставените пред него задачи. Предвидените суми за изграждането на населените места, за развитие на местната промишленост, за жилищно-комуналното стопанство, за водоснабдяване, за озеленяване на градовете и селата, за външно благоустройство, за комунален транспорт, бани, перални, сметосъбиране и т. н. далеч надминават включените в бюджета средства за миналата 1953 г.

Ние постигнахме безспорни успехи, които никога не може да отрече. Ние вървим уверено и твърдо, ние крачим все напред и напред. Откриват се все нови и нови възможности за по-щастлив живот пред трудещите се. Във всички краища на нашата родина кипи творческа работа за изпълнение плана на новата петилетка.

Всеки от нас, убеден съм в това, чувствава законна гордост, чувствава задоволство, че нам се пада честта да разгледаме обстойно и гласуваме бюджета за 1954 г. Гласувайки за него, ние виждаме ясно как се очертава близкото бъдеще, строителството на новите прекрасни социалистически градове и села, благосъстоянието на трудещите се, изграждането на великата сграда на социализма у нас.

С гласуването на бюджета ние се борим за мир.

Българската комунистическа партия и народното правителство поставят пред Министерството на комуналното стопанство и благоустройството сериозни задачи. Разрешете ми да заявя, че ние ще изпълним с чест тези задачи.

Докато през 1953 г. капиталовложенията за Министерството на комуналното стопанство и благоустройството бяха 132 000 000 лв., през 1954 г. нарастат на 238 000 000 лв. — над 85%. Тези капиталовложения се разпределят, както следва: за местната промишленост от 6 700 000 лв. през 1953 г. на 25 500 000 лв. през 1954 г.; за селското стопанство от 11 600 000 лв. на 14 400 000 лв.; за жилищно-строителство от 34 400 000 лв. на 68 000 000 лв.; за водоснабдяване и канализация от 49 000 000 на 98 000 000 лева.

Трябва да отбележим, че средствата, които бяха предвидени през 1953 г. по бюджета на Народна република България на министерството за капиталовложения, е изпълнен по обем 100%, при което положение имаме реализирани икономии за сметка на използван доброволен труд на населението по полагането на водопроводни тръби, за сметка на който допълнително са положени 25 км водопроводни тръби.

Миналата година добре работиха по капиталното строителство изпълнителите на окръжните народни съвети в Търново, Русе и Враца.

В бюджетите на народните съвети на депутатите на трудещите се са включени извънпланови капиталовложения 240 000 000 лв., докато през миналата година те бяха 110 000 000 лв., или с повече от два пъти. В същите бюджетите за поддържането на водоснабдяването, канализацията, транспорта, зеленото строителство, жилищното стопанство и пр. през 1953 г. бяха изразходвани 150 000 000 лв., а през 1954 г. са предвидени 220 000 000 лв. За пътища, даваж и мостове през 1953 г. са изразходвани 80 000 000 лв., а през 1954 г. се предвиждат 107 000 000 лв. Допълнителните оборотни средства на промкомбинатите и комуналните пред-

приятни през 1953 г. възлизаха на 32 000 000 лв., а през 1954 г. за същите цели са предвидени 52 000 000 лв.

Общо в единния бюджет на държавата за 1954 г. са предвидени за Министерството на комуналното стопанство и благоустройството и народните съвети 613 000 000 лв., а през 1953 г. те бяха 500 000 000 лв. Ако сравним това с бюджета на бившето Министерство на обществените сгради, пътищата и благоустройството за 1943 г., фашистките управници бяха определили 23 000 000 лв., тогава когато днес, както казах и по-горе, за същото се предвиждат 613 000 000 лв., или 27 пъти повече, и то без пътищата, които са обособени в отделно Главно управление на пътищата.

Другарки и другари народни представители! Посочените от мен цифри ясно говорят за мирното развитие на нашата страна. Такава е картината не само у нас, не само в СССР, но и във всички народнодемократични страни. Навсякъде кипи борба за мирно изграждане на социализма, борба за изграждане на по-добър, по-щастлив живот на трудещите се от градовете и селата. Успехите, постигнати от нас в материалното производство, създадоха всички необходими условия за решително подобряване на жилищно-битовите условия на трудещите се, за по-добро обслужване на населението и за широко благоустрояване на населените места.

Нашият народ, въодушевен от големите победи, извоювани под ръководството на славната Комунистическа партия, ще положи всички сили за осъществяване на задачите в следващите няколко години по изпълнение на втората петилетка.

Другарки и другари народни представители! Аз завършвам своето изказване по бюджетния проект за 1954 г. на Народна република България. С този гравивен бюджет ние ще дадем още повече жилищни блокове с хиляди апартаменти, ще павираме и шосираме хиляди улици в нашите градове и села, ще посадим стотици хиляди дървчета в тях, ще изградим прекрасни градини и паркове за отход на трудещите се, ще дълем чиста питейна вода в селищата, а местната промишленост непрестанно ще подобрява услугите на населението и ще доставя стоки за народно потребление.

Нашият народ ще посрещне бюджета за втората година от втората петилетка още по-радостно, защото винаги, че благодарение на партията и правителството на Отечествения фронт, благодарение на неопенимата и безкористна помощ на братския Съветски съюз той носи още по-голямо щастие и благополучие за всички трудещи се в нашата народна България.

Бюджетът за 1954 г. на Народна република България е бюджет гравивен, бюджет на социалистическото строителство, бюджет на мир. Той носи прогрес и ни приближава към светлите хоризонти на социализма.

Под знамето на Отечествения фронт, под ръководството на Българската комунистическа партия, ръка за ръка с народнодемократичните страни, щедро подпомагани от нашия голям брат великия Съветски съюз, напред в строителството на социализма в нашата прекрасна Димитровска родина.

Одобрявам и ще гласувам бюджета. (Ръкопляскания)

Председателстващ Петър Поплатев: Има думата народният представител др. Димитър Богданов.

Димитър Богданов: (От трибуната) Другари и другарки народни представители! Представеният ни от народното правителство бюджетен проект на държавата за 1954 г. е още едно блестящо доказателство за последователната миролюбива политика на нашата Република, която ангажира всички сили и средства в градежа на мирния и щастлив живот на нашия народ.

Бюджетът предвижда огромни за нашите условия суми за изграждане на нашата социалистическа промишленост, за бързото издигане на нашето селско стопанство, за непрестанното подобряване на културно-битовите условия на живот за трудещите се в града и селото.

Едновременно с това приходите по бюджетите се набират почти изключително от народностопански източници и само малка част от тях се покриват от прени данъци на трудещите се.

Това прави предложения за разглеждане бюджетния проект напълно творчески, съобразен с нуждите на населението и страната, изцяло отговаря на политиката на миролюбивото социалистическо строителство, провеждана от народното ни правителство под ръководството на Българската комунистическа партия.

Ако се спрем накратко върху бюджетния проект на Министерството на земеделието, ще видим, че той отговаря напълно на политиката на партията и правителството за всеопащаното подпомагане на селските труженици в техните усилия за непрестанното увеличаване на селскостопанското производство, за създаване изобилие на стоки от растителен и животински произход.

Предвидените в бюджетния проект разходи по отделните параграфи напълно осигуряват прилагането на мероприятията, които бяха посочени в постановлението на Централния комитет на Българската комунистическа партия за по-нататъшен подем на селското стопанство и бяха конкретизирани в постановлението на Министерския съвет за бързото развитие на животновъдството, за осигуряване на високи доходи от всички култури, за развитие и укрепване на машинотракторните станции.

Досега нашето животновъдство, което е важен селскостопански отрасъл, изостава от бързото развитие на нашето народно стопанство, изостава и по отношение на растителното и на другите селскостопански отрасли. Не бе изпълнен планът за увеличаване броя на селскостопанските животни, не бе постигнато заплащаното повишаване продуктивността на животните, все още не достигат стоките от животински произход за по-пълното задоволяване нуждите на населението и на страната.

Причините за това изоставане, както те бяха посочени в деветосептемврийския доклад на другаря Вълко Червенков, са отстранени и те трябва да се отстранят.

Партията и правителството ясно набелязаха мероприятията за бързото преодоляване на изоставането в равнището на животновъдството и за осигуряване на неговото по-нататъшно развитие. Сега в бюджетния проект са предвидени достатъчно суми за практически осъществяване на тези мероприятия. Така, общо за мероприятията по животновъдството са предвидени 60 000 000 лв.

Тези средства ще се използват за доставка на разплодници, за обзавеждане на племенни разсадници, депа, ядра, за организиране на държавни разплодни стопанства, за разширяване мрежата от пунктове за изкуствено осеменяване на животните, за засилване борбата срещу болестите на животните, за цялостното подобряване условията за развитие на нашето животновъдство. Поставя се началото на механизация на трудовоплъщателните процеси в животновъдството, за което се предвиждат средства в бюджетния проект, въвежда се безплатното лечение на животните.

Това засилено участие на държавата в развитието на нашето животновъдство ще entusiasмира още повече животновъдите в трудово-кооперативните и в държавните, земеделски стопанства, кооператорите в техните лични стопанства и едноличните стопани, в борбата им за увеличаване броя на селскостопанските животни, за издигане на техните продуктивни качества.

В това отношение трудещите се селяни имат богатия опит на съветските животновъди, имат прекрасния пример на нашите животновъди — високопроизводителници в краварството, овцевъдството, свиневъдството, птицевъдството, които вече добиват от цели стада и ферми рекордни за нашата страна млечност, вънходност и носливост.

Няма никакво съмнение, че задачите, които партията и правителството поставят пред нашето животновъдство и за които се предвиждат такива големи суми в бюджетния проект на министерството, че тези задачи ще бъдат успешно разрешени от селските труженици, че между тях ще се разгори широко социалистическо съревнование за осигуряване на родината повече месо, мляко, яйца, вълна и други ценни продукти от животински произход, необходими за по-пълното задоволяване нуждите на трудещите се от ценни храни и на индустрията от ценни животински суровини.

Кооператорите от с. Подем, Плевенско, отправят призив-обещание да получат през 1954 г. от всяка фуражна коза по 1600 литра мляко и среден прираст на телетата 800 грама, от цялото овче стадо по 120 литра мляко на овца, 3,5 кг вълна, от всички свине-майки по 18 прасенца от свиня-майка, от всички кокошки по 141 яйца от кокошка.

Такива обещания поемат редица ТКЗС, животновъдни ферми, отделни животновъди. Тези обещания са израз на волята на трудещите се да претворят в живо дело поставените им от партията и правителството задачи.

Големи средства са предвидени в бюджетния проект за непрестанното издигане на нашето растително стопанство, за осигуряване благоприятни условия за най-широко прилагане от селските труженици на агротехническите мероприятия в борбата за високи добиви и богата реколта от всички култури. За тази цел в бюджетния проект на министерството са предвидени общо около 40 000 000 лв.

Тези средства ще се използват за осъществяване на различни мероприятия в областта на научно-изследователската дейност и опитното дело в растително стопанството, за обзавеждане на службите по растителната защита, за създаване на най-широка мрежа от агрономически участъци, които да доближат агрономическите наdiri до селското стопанство, да направят реална тяхната помощ в борбата за издигане на нашето земеделие. Предвиждат се големи суми за разширяване и подобряване на агро-зоотехническата посвета на селските труженици, за усвояване от тях на прогресивната съветска земеделска наука и богатия опит на съветските механизатори, за усвояване опита и на нашите агротехнически механизатори в земеделието.

Постановлението на ЦК на БКП за по-нататъшния подем на селското стопанство подчертава голямото значение на все по-пълното и по-пълно използване на воднозачерпните за поливане в земеделието. До края на втората петилетка площта на напояваните земи трябва да достигне 5 000 000 декара, т. е. 15 пъти повече от тази преди 9 септември.

За осъществяване на тези задачи в бюджетния проект на държавата са набелязани големи суми за изграждане на Ставразската напоятелна система от язовир «Г. Димитров», за изграждане на Росишката напоятелна система, за завършване на Санитовската напоятелна система, за изграждане на Софийската напоятелна система от язовир «Сталин» и др.

Заедно с това държавата ще подкрепи със заеми ТКЗС за извършване на 400 местни водни обекти, микростанции, прудове, помпени станции и др. По този начин ще се осигури напояването на около 150 000 декара допълнителна площ извън площта, напоявана от държавните напоятелни системи.

Главната грижа на Министерството на земеделието ще бъде да се организира въвеждането в експлоатация на завършени напоятелни системи, за най-разумното и стопански оправдано използване на тези водни системи от кооперативните и държавните земеделски стопанства и от едноличните стопани. За целта в бюджетопоекта на министерството са предвидени суми за поддържането на напоятелните системи, за правилното разпределяне на поливните площи, за подобряване агротехниката на поливните култури, за механизизиране на трудоемките процеси в поливането. Само за финансиране на напоятелните и отводнителните системи са предвидени в бюджета на държавата 41 000 000 лв.

Големите улеснения, които дават партията и правителството на кооперативните и частните стопанства при ползуване на вода от държавните напоятелни системи и подобрената организация на работата в поливането несъмнено ще допринесат за най-пълното използване на поливните площи, за осигуряване на високи добиви от тези площи.

Най-големи средства в бюджетопоекта на Министерството на земеделието се предвиждат за по-нататъшното обзавеждане на МТС с машини и съоръжения, за да могат те още повече да разширяват и подобряват работата си, като оказват все по-голяма и по-качествена помощ на селските труженици в борбата за високи добиви и богата реколта.

В бюджетопоекта се предвиждат 688 000 000 лв. за МТС. В сравнение с 1953 г. това прави един път и половина повече средства за доставка на трактори и комбайни, на машини за окопните култури, на машини и съоръжения за механизизиране на трудоемките процеси в животновъдството, за обзавеждане на самите МТС с ремонтни работилници, с цистерни за гориво, с постройки и пр.

Броят на МТС става 152. Броят на тракторите се увеличава с 1300, а количеството работа, приведена в мека оран, се увеличава на 55 000 000 декара. Броят на комбайните се увеличава с 550.

По този начин МТС още повече се укрепват в ръцете на държавата като движещ лост за развитието на нашето селско стопанство, още по-голяма става помощта, която нашата народна власт оказва на селските труженици за издигане на нашето селско стопанство, за развитието и укрепването му като едро, механизирано, високодобивно социалистическо селско стопанство.

Другари и другарки народни представители! Големите грижи на нашата народна власт за селското стопанство, израз на които са и увеличените бюджетни кредити за провеждане на мероприятията за издигане на всички селскостопански отрасли, се посрещат с пълна признателност от всички трудещи се.

Тези грижи на държавата допринасят още повече за непрекъснатото развитие и укрепване на трудово-кооперативните земеделски стопанства, изпитаната в живота форма за преустройството на нашето селско стопанство на социалистически основи.

Бацинните грижи на държавата за ТКЗС са напълно оправдани, като се има предвид, че именно ТКЗС са най-пригодната организационна форма в селското стопанство за широко прилагане на агротехническите и зоотехническите мероприятия, за внедряване на науката и техниката в тяхната производствена дейност.

Кооперативните стопанства най-добре осигуряват интересите на самите трудещи се селяни, те създават най-сигурни условия за по-заможен и културен живот на селските труженици. Досегашните огромни успехи на ТКЗС са ясно доказателство за тяхната жизнелюбност, за техните неограничени предимства пред дребните и разпокъсани еднолични стопанства, за неминуемата окончателна победа на кооперативния строй в нашето село.

Другари и другарки народни представители! Нашата народна власт полага големи грижи за издигане на нашите села, за преобразяване на техния вид, за всеостранно подобряване на битовите и културните условия на живота в селото. Големите средства се предвиждат за водоснабдяване и благоустрояване на селата, за електрифициране и радиофициране на селищата и домовете на трудещите се селяни. Само за водоснабдяване са предвидени 90 000 000 лв. за 232 водоснабдителни обекта, като ще бъдат положени 534 км водопроводни тръби. В Добруджа ще бъдат водоснабдени 63 населени места с 300 км водопроводни тръби.

Големи средства се отделят за просветата на селското население, неграмотността в сред което е почти окончателно ликвидирана. Широко се подпомагат всички културни инициативи в селото.

Грижите на народната власт за здравеопазването на трудещите се все повече се разширяват.

Предвиждат се големи средства за увеличаване броя на здравните служби и заведения в селото, за все по-бърза и по-резултатна борба с болестите и заболяванията в сред селското население.

Бацинните грижи на народната власт към селското население, които намират отражение в параграфите на бюджетопоекта, сплотяват последното още по-здраво към своята Народ-

на република, увеличават още повече любовта и признателността му към партията и правителството, ентусиазират го за още по-активно участие в градежа на новия живот на нашата Родина.

Другари и другарки народни представители! Уверено и смело върви нашата страна по пътя към социализма, мъдро ръководена от Българската комунистическа партия, опряна на братската и безкористна помощ и могъща закрила на великия Съветски съюз.

Смело и уверено вървят и трудещите се селяни в братски нерушим съюз с работническата класа по сочения от Комунистическата партия път към социализъм.

Това е най-сигурната гаранция, че производствените задачи, които се поставят пред селското население, ще бъдат изпълнени, че ще пъфти и преуспява новият живот в нашето преобразяващо се под ярките лъчи на великите социалистически идеи село.

Другари и другарки народни представители! Заявявам, че ще гласувам за бюджетопоекта на Народната република за 1954 г. и приканвам всички народни представители към това. (Ръкопляскания)

Председателстващ Петър Понзлатев: Има думата народният представител Александър Рангелов.

Александър Рангелов: Другари и другарки народни представители! Всеки честен гражданин на Народната република България не може да не отбележи с чувство на искрена радост и гордост, че финансовата и икономическата мощ на нашата прекрасна Родина от година на година расте и крепне. В непрекъснатия растеж на финансите като в огледало е отразен бурният стопански и културен разцвет на нашата страна. Това е огромна историческа победа, извоювана от работническата класа и трудещите се селяни, които под мъдрото ръководство на Комунистическата партия с неописуем устрем и творчески ентусиазъм разгръщат своите сили и таланти в борбата за изграждане на социалистическото общество у нас. Нашият народ мога да разгръне своите сили и да извоюва такава историческа победа само защото здраво се опира на неограничаваната и безкористна помощ на великия Съветски съюз.

Бюджетът за 1954 г. е бюджет на втората година от втората петилетка. Приходите и разходите на бюджета са ярък израз на по-нататъшен, още по-голям подем на народното стопанство. Те са пряк израз на политиката на партията за индустриализацията и електрификацията на страната, за механизацията на селското стопанство, за подобряване материалното благосъстояние на трудещите се.

Както приходната, така и разходната част на бюджета през 1954 г. показват голямо увеличение. Но особено важно и характерно за нашия бюджет е това, че неговият основен и решаващ източник на средства е непрекъснатият подем на народното стопанство, на нашата социалистическа промишленост, на социалистически преустройващото се селско стопанство. От двата страна огромната и решаваща част от средствата на бюджета за 1954 г. се насочват за рязко подобряване на материалните и културните нужди на трудещите се в нашата страна. Така например за Димитрово от бюджета за 1954 г. за комунално стопанство и благоустройство се заделят 15 500 000 лв., или в сравнение с 1939 г. тази сума е увеличена 243 пъти; за народна просвета — 3 284 000 лв., или в сравнение с 1939 г. е увеличена 100 пъти, и за народно здраве за 1954 г. се отделят 8 300 000 лв., или 2400 пъти повече в сравнение с 1939 г. Ясно е оттук какви са целите и задачите на нашата партия и правителство. Нашият бюджет е творчески в истински смисъл на думата социалистически бюджет. Той е мощно средство в ръцете на държавата за развитието на производствените сили на страната, за подобряване материално-културното положение на трудещите се.

Чрез бюджета държавата разпределя средствата по начин, който осигурява развитието и разцвета на производствените сили във всички райони на страната, по-най-рационално използване природните богатства на всеки район. Като добър пример в това отношение, наред с другите градове, може да послужи и нашият град Димитрово.

Партията и правителството, изпълнявайки заветите на Георги Димитров, полагат системни грижи за подобряване културните и битовите условия на миньорите, високо ценят труда на минните и инженерно-технически кадри и полагат системни грижи за тяхната квалификация за овладяване на минното дело.

Димитрово със своя минен басейн, при грижите на народната власт, стана един от основните центрове на нашата тежка промишленост. Разшири се производството на каменни въглища, което през 1953 г. достигна 317,36% в сравнение с 1939 г., а производителността на труда — в сравнение с 1948 г., за 1953 г. се е увеличила с 58,8%.

Внесените от Съветския съюз след 9 септември 1944 г. минни машини облекчиха значително тежкия труд на миньорите. Механизацията на трудовите процеси след 9 септември 1944 г. се е увеличила, както следва: на електрическите борби с 65 пъти, гумените транспортни ленти 28 пъти, комбайни «Донбас» 400 пъти, товарачи «С-153» 200 пъти, фронтонни подкормни машини 100 пъти, електромоторни 228 пъти и др.

Разработиха се нови рудници, като рудник «Димитър Благоев», рудник «Република», а тази година влезе в строя най-механизираният рудник в страната — рудник «Тева».

Израснаха нови заводи и електроцентрали. На мястото на някогашната схлупена механична работилница днес се издига стройният ръст на машиностроителния завод «Сталин», който произвежда руднични и земеделски машини, които до 9 септември 1944 г. се внасяха от чужбина. Разшири се значително ТЕЦ «Димитрово», увеличи се производството на фабрика «Кристал», вагонната работилница се превърна в модерен вагонен цех. Завършена е работата по ТЕЦ «Република», която след пускането на втората турбина ще дава 540 милиона киловатчаса електроенергия и е най-голямата електроцентрала на Балканите. Пуснат е в експлоатация язовир «Студена», който осигурява вече вода за електроцентралите и индустриалните обекти. В близко бъдеще недостигът от вода за гр. Димитрово ще бъде ликвидиран.

Затуля могъщото огнено стоманено сърце на красавец-гигант на отечествената черна металургия — държавния металургичен завод «Ленин», който ще произвежда 50 хиляди тона родна стомана, 40 хиляди тона валцовани метали. Скоро наред с мартеновите пещи ще задимят и първите български високи пещи. Не по-късно от 1957 г. ще започне производството на наш чугун.

За девет години народна власт трудещите се в Димитрово получиха 1728 апартамента, докато при фашизма в продължение на 50 години са построени 1259 апартамента. През 1954 г. ще бъдат построени нови 408 апартамента и 17 магазина. Построена е вече и се използва новата пощенска палата. Построена е и вече се използва новата гимназия, която през 1954 г. ще бъде окончателно завършена. В усилен строеж е грамадният дворец на културата на стойност 8 милиона лева, който през 1954 г. ще бъде завършен и даден за използване от трудещите се. В строеж е голямата болнична сграда, която ще бъде обзаведена по най-новите изисквания с 300 легла, кабинети, операционни зали, превързочни и др. През 1954 г. ще бъде окончателно завършена градската баня. През годините на народната власт са павирани и шосирани улици и направени тротоари общо 78 234 кв. метра.

Прижигте на народната власт в Димитрово най-добре се илюстрират от следните факти. Бюджетът на градския народен съвет за 1939 г. е бил 559 900 лв., а за 1954 г. — 46 569 000 лв., или се е увеличил с повече от 78 пъти. За същия период за комунално стопанство и благоустройство бюджетът е увеличен 243 пъти, за народна просвета — 150 пъти, а за народно здраве — 2325 пъти. В Димитрово бе построен първият профилакториум в страната, в който се лекуват без откъсване от производството и възстановяват силите си стотици работници. Предстои строежът и на втори профилакториум с 200 легла. Предстои завършването на градския стадион, който ще бъде един от най-хубавите в страната и с който димитровчани с право ще се гордеят, защото е дело на техния доброволен труд.

Значителни успехи постигна образованието при грижите на народната власт. Откриха се вечерна прогимназия, вечерна гимназия с 283 ученика, минен техникум с 1070 учащи се, заводско училище с 250 ученика, увеличи се броят на учителите от 193 през 1944 г. на 384 през 1954 г.

Деца на трудещите се в Димитрово са поверени в ръцете на такива учители като Екатерина Трайкова — заслужила учителка на Републиката и други, които не жалят сили и енергия, за да им дадат социалистическо възпитание и създават от тях истински последователи на любимеца на миньорите — безсмъртния Георги Димитров.

Разгърнаха се творческите инициативи на трудещите се. През 1953 г. работят два музикални ансамбъла с 252 участници, три самодейни оркестра, 12 самодейни хора, 20 театрални трупи и 12 танцови трупи.

За освобождаване на миньорите от селскостопански физически труд по решение на Министерския съвет в Димитрово ще се създаде машинотракторна станция, която ще обслужва ТКЗС в Димитровска околия.

В изпълнение на производствените задачи в мините и заводите израснаха много знатни хора на труда, удостоени с различни отличия и правителствени награди. Само в минци «Г. Димитров» са наградени 732 души, от които 5 гержи на социалистическия труд, 3 лауреати на Димитровска награда, 27 заслужили миньори, 34 с орден «Г. Димитров», 42 с орден «Червено знаме», 58 с «Народен орден на труда» — златен и др.

На целия наш народ са известни имената на героите на социалистическия труд другарите Йордан Станков — майстор на скоростните проходки, който изпълнява производствения си план от 148% до 214%, Евгени Стефанов от рудник «Толбухин», който при трудни условия на производствения процес изпълнява нормите си над 200%, Александър Русимов, който от обикновен работник в процеса на производството достигна до заместник-инженер и води упорита борба за внедряване на комбайна «Донбас» в каменноугленото производство.

Растат с бързи темпове производителните сили в Димитрово. Трудещите се от нашия град, обхванати от творчески ентузиазъм, под ръководството на Комунистическата партия начело с Димитровския Централен комитет, ще разгърнат още повече

своите творчески сили и енергия, за да дадат своя достоен принос в изграждането на светлата сграда на социализма в нашата прекрасна Родина. Димитровските миньори — челният отряд на българската работническа класа, стоят и ще стоят здраво и непоколебимо в изпълнение на заветите на нашия непрежаният вожд и учител Георги Димитров.

Аз одобрявам проектобюджета на Народната република България за 1954 г. и ще гласувам за него. (Ръкопляскания)

Председателстващ Петър Попзлатев: Има думата народният представител др. Сали Шабанов.

Сали Шабанов: Другарки и другари народни представители! Излизам пред вас дълбоко развълнуван от неизмеримо щастие. Аз, обикновеният турски учител, съм народен представител на трудещите се турци и българи от Айтоска околия. Кога бих могъл да бъда удостоен с такава висока чест, за която даже и не съм мечтал? Единствено само в условията на народната власт у нас, в Народната република България, която даде пълно равнопоставяне на всички трудещи се граждани, независимо от тяхната народност, вероизповедание и пр.

Народната победа на 9 септември 1944 г. сложи край на националния гнет, на срамното тегло, експлоатацията и невежеството, в което фашистките мракобеснически режими държаха турското население, а и целия български народ. Сега трудещите се турци и българи с еднакъв ентузиазъм работят за построяването на социализма в нашата страна. Те дружно строят новите мичи, рудници, заводи, дружно се борят за по-високи добиви от селското стопанство. В народните съвети на депутатите на трудещите се заседават голям брой депутати турци и туркини. Само в Русенския, Сталинския, Коларовградския и Хасковския окръзи 3291 турци, от които 284 туркини, са депутати в окръжните, околийските и местните народни съвети. А ето и във върховния орган на Народната република — Народното събрание, трудещите се от районите с турско население изпратиха 10 свои народни представители турци.

Под грижите и помощта на партията бързо израстват и се издигат на отговорна обществена работа голям брой трудещи се турци. На редица места, като в Кубрат, Кърджали и други градове, председатели и подпредседатели на околийските народни съвети на депутатите на трудещите се са турци. В ръководството на партийни, отечественофронтови и младежки организации работят повече от 4000 турци и туркини, а на отговорна стопанска, обществена и административна работа са издигнати повече от 18 000 души.

БКП и народната власт положиха и полагат големи грижи за ликвидиране на културната изостаналост сред турското население. За просвета на турското население фашистките управници не полагаха никакви грижи. Хиляди деца от селищата с турско население оставаха тогава във от училищата, а останалите учеха молитви от корана в тесните голи одаи.

След 9 септември 1944 г. издръжката на турските, както и на другите малцинствени училища се пое изцяло от народната държава. Във всички села с турско население се откриха училища със светско образование. Понастоящем броят на началните, основните и средните училища в селата с турско население е 1118 със 100 000 ученици.

В нашата Айтоска околия до 9 септември 1944 г. е имало само 14 частни турски училища с 14 учители-ходжи. В 24 села с турско население не е имало никакви училища. В района само на един съвет — Дъскотна, през 1941—1942 г. от 1118 подлежащи на обучение деца 798 са били във от училище. Сега в Айтоска околия има 36 училища в селата с турско население, от които 15 основни и 21 начални. От 3147 подлежащи на обучение деца само 30 са останали във от училище. В тия училища 121 учители, 5 дружинни ръководители и 3 лески учители обучават жалните за знания турски деца. В най-голямото село с турско население в околията — Планичипа, преди 9 септември 1944 г. не е имало училище. Сега народната властстрои училищна сграда, обзавела я с добра материална база, откри и разви пълно основно училище с детска градина, в което се учат 236 деца от 9 учители. В това село няма деца, които да са извън училището.

Народната власт полага също големи грижи за създаване на нова народна, прогресивна интелектуална изходлаща из средата на тревещото се турско население. В турските педагогически училища в София, Разград, Кърджали, гимназията в Коларовград, девическата гимназия в Русе и средните училища в Момчилград и Арлино, в паралелките в Кубрат, Омуртаз и Дупло се учат към 3500 младежи и девойки на турски език. Откриха се и вечерни прогимназии в някои околии. Народната власт пое изцяло издръжката на учениците в педагогическите училища и отпусна 850 стипендии за турски младежи и девойки, следващи в техникумите и други учебни заведения в страната.

Към Софийския университет са открити три отела, в които се учат на свой роден език 175 студенти и студентки — турци и туркини, осигурени със стипендии и общежития. Народното правителство изпрати 20 младежи-турци да се учат в Съветски Азербайджан.

За културното излизане на трудещите се в районите с турско население работят няколко държавни естрадни театри, стоички младежи, художествени колективи.

В курсовете за ограмотяване се научиха да четат и пишат десетки хиляди турци и туркини. Само в нашата околия в тия курсове се научиха да четат и пишат 4625 турци — от тях 2189 жени — и повишиха грамотността си 4819 души — от тях 2293 жени.

Народното правителство осигури издаването на голям брой книги и списания на турски език, откри читалища в селата с турско население. Само в нашата околия след 9 септември 1944 г. се учредиха 27 читалища в села с турско население. Околийският народен съвет на депутатите на трудещите се ни подари 27 библиотечни шкафа и 2600 тома книги на турски език.

Преди 9 септември 1944 г. за турското население не се полагаша почти никакви грижи за здравеопазването му. Сега народната власт построи стотици здравни домове в селата с турско население, където специалисти лекари се грижат за болните. В Айтошка околия до 9 септември 1944 г. за турското балканско население се е грижил само един фелдшер. Сега в много села като Люляково, Руен, Дъскотна има построени просторни здравни домове, обслужвани от медицински лекари, с родилни, алтерчни и зъболекарски отделения, а към здравните домове в Люляково и Руен има и диспансери.

Народната власт полага непрестанни грижи за подобряване социално-битовите условия за живот на турското население. Внедряването на социалистическата техника, откриването на нови мини, построяването на заводи създава поминък на десетки хиляди работници турци.

С огромна радост турското население посреща постановлението на партията за по-нататъшния подем на селското стопанство, което му носи големи облекчения.

Народна република България за нас, трудещите се турци, е нашата родина, защото в нея властта е в ръцете на всички трудещи се. Не е така в днешна реакционна Турция, където чуждите и местните капиталисти и бейовете подлагат на най-висока експлоатация трудещите се. Там американските монополисти хазайничат и пият кръвта и потта на нашите братя. Народното стопанство е в упадък, хиляди безработни скитат от град на град, народът живее в мизерия и нищета. В трагично положение се намира турското селство. В страната, където селяните представят 80% от населението, преобладава средновековно стопанисване на земята. Две трети от обработваемата земя принадлежи на 33 000 помещици — бейове и аги. От 17 милиона селяни 6 милиона нямат нито ледя земя, а останалата част притежават по толкова земя, която може да ги изхрани само 3—4 месеца през годината.

Турският народ тъгне в невежество — над 80% от възрастното население е неграмотно.

В резултат на мизерията сред трудещите се в Турция безпрепятствено се ширят различни болести, които ежегодно вземат хиляди жертви. Там в турските села няма лекари, нито даже фелдшери.

В днешна Турция има свобода само за капиталистите, бейовете и агите, не и за трудещия се турски народ. В това се убеждава вече и всички ония наши сънародници, които, подмамени от лъжлива агитация, се изселиха в Турция. В писмата, които получаваме от тях, те ни пишат за голямата мизерия, в която живеят както те, така и целият трудещ се турски народ и за това, че горчиво съжаляват, защото са напуснали благодатна България, и ни съветват да не следваме техния пример. И ние, трудещите се турци в България, заявяваме, че няма да последваме тоя пример. Ние няма да оставим нашата същинска Родина — Народна република България, а ще вложим всичките си сили и ентузиазъм за играждането на социализма в нея, което ще донесе щастлив живот за всички ни.

В отговор на големите грижи, които партията и правителството полагат за турското население, трудещите се турци у нас още по-активно участвуват в социалистическото строителство, в промишлеността и селското стопанство, в борбата за по-високи добиви.

Другари народни представители! Ние сме призовани да гласуваме бюджета на Народна република България за 1954 г. Проектът е пред нас, ние всички вече го знаем. Сумите, които се предвиждат в него, са отредени за продължаване на строителството в нашата страна, за подобряване на социално-битовите условия за живот на трудещите се, за повишаване културата на гражданите, за полагане на още по-големи грижи за тяхното здравеопазване. Той е бюджет на мира. Ето защо аз гласувам за него и приканвам всички до един да гласуваме, за да стане проектът час по-скоро закон, а цифрите в него — живо дело. (Ръкопляскания)

Председателстващ Петър Попзлатев: Другари и другарки народни представители! Бюрото предлага 15 минути почивка. Петнадесет минути почивка.

(След почивката)

Председателстващ Петър Попзлатев: (Звъни) Заседанието продължава.

Има думата народният представител академик Тодор Павлов.

Акад. Тодор Павлов: (От трибуната) Другарки и другари народни представители! Единните бюджети на нашата Народна република България, подобно на бюджетите на Съвет-

ския съюз и страните с народна демокрация, са не само обективно верно отражение или огледало на цялата стопанска, финансова и културна политика на нашата народна държава. Единните държавни бюджети са същевременно и могъщо средство или оръдие за правилното по-нататъшно организиране и развитие на цялата наша стопанска, финансова и културна политика по пътя на социализма. Те коренно се различават както от бюджетите на капиталистическите страни, така и от онези на нашата буржоазна държава до 9 септември 1944 г.

Факт неоспорен и неоспорим е, че в държавните бюджети на капиталистическите страни по общо правило, с неотразима при капиталистическите условия закономерност, кредитите, предназначени за стопански и социално-културни мероприятия, са процентно в сравнение особено с военните кредити извънредно малки, докато в Съветския съюз, в народнодемократичните страни, в Китайската народна република и Германската демократична република виждаме точно обратното.

Така например, докато в САЩ за 1953/1954 г. бюджетните разходи само за военни мероприятия стигнаха до 74,7 милиарда долара, т. е. 74% спрямо общия обем на всички разходи, а за социално-културни мероприятия през същата година се предвиждат само 4,4% от всички разходи, в Съветския съюз за 1953 г. от общия бюджет 500 милиарда и 500 милиона рубли предназначени са за социално-културни мероприятия 120 милиарда и 800 милиона рубли, т. е. 28,4% от целия разходен бюджет — цифра просто немислима за която и да било капиталистическа държава.

В народнодемократическите страни разходите за социално-културни мероприятия се движат процентно спрямо общия обем разходи от 15 до 25 и повече (Албания 23, Полша 25,8 и пр.), а заедно с разходите за стопански мероприятия имаме процентно спрямо общия обем разходи: Полша 67,1%, Чехословакия 85,4%, Унгария 79,5%, Албания 62,2%, Румъния 79,5%, Китайската народна република 59,24% и България 77,8%.

А не по-малко важно е, още по-важно е, че това пропорционално нарастване на разходите за стопански и социално-културни мероприятия е вече твърдо установена, закономерна тенденция в развитието в бюджетите на тези страни — тенденция, която определя тяхната принципиална и последователна политика на мир и която, след окончателната победа на мира в целия свят, ще доведе с пълна необходимост до почти 100-процентното увеличаване на разходите за стопански и културни мероприятия.

Във връзка с всичко това ще отбележа тук и друг един също особено характерен и важен факт. Думата е за това, че даже и тогава, когато например в САЩ, в бюджетите на капиталистическите страни се предвиждат по-значителни кредити за научни мероприятия, лъзката част от тези кредити, стигащи не рядко дори до 90 и 95%, се насочва към мероприятия от чисто военен характер, а за развитието например на медицинските, биологичните и други природоматематически науки, на хуманитарните науки, на педагогиката и пр. се отделя съвсем незначителна част, докато тъкмо противоположното виждаме в съответните бюджетни разходи на Съветския съюз и народнодемократичните страни. Този факт не веднаж вече е бил изяснен с достоверни официални данни и цифри от най-авторитетните световни вестници и списания. Тук ще си позволя да отбележа, че също и според «Берихте де Дойчеш Виртшафтсинститут» (Доклади на Германския икономически институт), март 1953 г., № 5, в Западна Германия през последните години претоварването на бюджета «със следващи тежести направи невъзможно предвиждането на достатъчно големи разходи за институции в областта на науката и изкуството».

А такова е несъмнено, по общо правило, положението не само в Западна Германия, но и във всички капиталистически страни. Такова беше положението и у нас преди 9 септември.

Като казвам обаче «също такова е било положението», трябва веднага да добавя, че нашата буржоазия и особено нашите монархофашистски народни събрания и правителства никога не си поставяха за цел индустриализацията на страната и робски следваха внушенията и заповедите на своите чуждестранни господари и вдъхновители България да остане неразвита аграрна страна, с малка и хилава лека индустрия и с почти никаква тежка индустрия, за да може по този начин лъзката част от народния доход да отива в бездънните каси на чуждестранните финансисты и на нашата фашизирана буржоазия, безкрайно алчна за лесно трупане на несметни богатства за сметка на целия трудещ се народ. А доколкото преди 9 септември все пак у нас бяха реализирани някои постижения в областта на културата, литературата и науката, тези постижения бяха дело (без да говорим в случая за марксистическите учени и културни дейци) на честни, прогресивно настроени, родолюбиви и талантливи културни и научни творци, чиито постижения народната власт след 9 септември по достоинство оцени и именно за които тя награди мнозина от тях с Димитровски награди и други високи отличия. Научните постижения обаче до 9 септември бяха главно в областта на специалните науки и се изразяваха било в събиране на природонаучни, исторически, археологически, езиковедски, фолклорни и други фактически данни и материали, било в специално-експериментални, математически и други отделни научни изследвания. Във философско-мироглед-

но и общо теоретично и методологично отношение българската досептемврийска буржоазна научна мисъл не стоеше на нужната висота и нямаше пред себе си каквито и да било сериозни перспективи за по-нататъшното си развитие и цялостно развитие на народа, на практиката и цялото обществено развитие по пътя на демокрацията и прогреса. И съвсем не е случайно, че между буржоазните учени и по-специално между буржоазните тогавашни академици се изтъкна и такива политически, държавни и обществени дейци, чиято дейност ще остане завинаги запечатана в съзнанието на нашите поколения с илейното на предателството и позора и за която те получиха след 9 септември справедлива народна присъда.

И тъкмо цялата тази антинаучна, антикултурна и антинародна, политична ярко е отразена в досептемврийските държавни бюджети и при това както в приходните, така и в разходните им части. Тези досептемврийски държавни бюджети служеха в ръцете на буржоазната и особено на монархофашистката реакция не за правилно по-нататъшно развитие, а за задушаване, затормозяване и разлагане на всяка честна, демократична и прогресивна културна и научна мисъл, на всички честни, демократични и прогресивни културни дейци, организации и учреждения, в това число и нашите народни читалища.

Нашите прогресивни учени днес — историци, икономисти, финансиста, прависти и др. — работят сега над изследването на буржоазните държавни бюджети и въобще на бюджетната политика на досептемврийските буржоазно-реакционни и монархофашистски правителства и народни събрания. Аз ще си позволя да изнеса тук само някои по-важни факти, които характеризират културната и научната политика, отразена и в държавните бюджети на българската буржоазия до 9 септември, като ще си послужа преди всичко и главно с някои данни, отнасящи се до Българската академия на науките и научно-изследователските учреждения в страната ни преди и след 9 септември.

Преди всичко от данните, с които ние в Българската академия на науките разполагаме, се вижда, че у нас в България до 9 септември е имало само около 23 научно-изследователски институти при разните ведомства или министерства и няколко опитни станции. При това много от тези институти и опитни станции се намираха на много ниска степен на развитие и страдаха органично както от крайно недостатъчни материални бази, щат и бюджетни средства, така и от липса на истинска научна методология и методика и на органична връзка със селскостопанската, индустриалната и друга практика. По общо правило нашите биологични учреждения и учени провеждаха своите научно-изследователски работи почти изключително върху основата на вайсмаизма — морганизма — менделизма, т. е. върху решително антинаучна основа, поради което съвсем не е случайно обстоятелството, че даже и такива забележителни постижения като онези на другаря академик Методи Попов в областта на стимулацията не получиха преди 9 септември нито нужната научна оценка, нито пък необходимата помощ за широко практическо проверяване и внедряване в селскостопанската практика.

От данните, които бяха изнесени тук както в доклада на др. министър на финансите Кирил Лазаров, така и в речите на други другари, се вижда какъв колосален, при това не само количествен, но и качествен растеж имаме днес след 9 септември в областта на нашата култура и особено в нашето народно образование и висшите училища. Също може да се каже и за развитието на нашите научни учреждения и въобще за нашата родна социалистическа наука.

Според съобщението от 30 януари 1953 г. на Държавната планова комисия и Централното статистическо управление при Министерския съвет за резултатите от изпълнението на първия петгодишен държавен народностопански план през 1953 г. научно-изследователските институти и учреждения в Народна република България възлиха на 118 с 1196 научни работници, а днес, както вече чухме от др. министър на финансите Кирил Лазаров, разходната част на държавния бюджет за 1954 г. се представя за одобрение в размер на 17 027 235 000 лв., като от тази обща сума 9 461 100 000 лв. се насочват за финансиране на народното стопанство и 3 629 000 000 лв. — за финансиране на социално-културните мероприятия. Това ще рече, че три четвърти от цялата разходна част на бюджета, в съответствие с основния икономически закон на социализма за максималното задоволяване на постоянно растящите материални и културни потребности на народа, Комунистическата партия и народното правителство насочват така, че безусловно да се обезпечи в близките години рязко подобряване на материалното и културното благосъстояние на трудещите се.

Тъкмо за да бъде подобрена във всяко отношение работата на научните институти и опитни станции, Министерският съвет издаде нарочно постановление за научно-изследователските институти при ведомствата, за свързване на тяхната работа както със социалистическата практика, така и с работата на Българската академия на науките, за общото ѝ координиране и централно ръководене и отчитане от академията пред Държавната планова комисия и Министерския съвет. За целта бе предвиден и вече се организира при Академията на науките научен съвет за координация с участие в него на отговорни пред-

ставители от съответните министерства и научно-изследователски институти. С второ нарочно постановление на Министерския съвет, излязло само преди няколко дни по предложение на Българската академия на науките, измежду всички институти се признават за научно-изследователски институти, в строгия смисъл на тази дума, 55, като същевременно при много от останалите се създават научни групи, които в научно-изследователско отношение ще се ръководят от съответните научно-изследователски институти. По този начин в настоящия момент у нас имаме вече около 90 научно-изследователски институти и десетки научни групи, като в това общо число влизат и съществуващите сега при Българската академия на науките 35 научно-изследователски институти с 4 музея (Природо-научен, Археологически, Етнографски и Педагогически), 2 градини (Ботаническа и Зоологическа), малки опитни бази и пр.

Особено интересно и важно е, че до 9 септември в Българската академия на науките и изкуствата — така се наричаше тя тогава — съществуваше само един единствен научно-изследователски институт — Институтът за български речник, който след 9 септември бе преименуван в Институт за български език, с речникова секция при него.

Сега, след 9 септември, при Българската академия на науките има, както казах, 35 научно-изследователски институти, включени в състава на 7 отделения, а именно: за физико-математически и технически науки, за геолого-географски и химически, за биологически и медицински, за исторически, археологически и философски, за правни и икономически, за езикознание, етнография и литература и за изобразителни изкуства и култура, като е вече в ход създаването и на осмо отделение — за селскостопански науки, което е абсолютно необходимо за нашата страна и по-специално за нашето социалистическо селско стопанство.

Не по-малко интересно и важно е, че донато преди 9 септември при Българската академия на науките и изкуствата е имало всичко 7 щатни научни сътрудници, сега те са 450, т. е. умножени са 64 пъти, без да говорим за научно-техническите сътрудници и административните работници, които заедно с първите и с академиците стават по щата за 1954 г. около 1100. Самите академици и членове-кореспонденти преди 9 септември бяха 62, а към 31 декември 1953 г. — 91.

Макар броят на научните сътрудници, разпределени между осемте отделения и 40-те научни институти, музеи и градини на академията, да е явно все още недостатъчен, особено като се имат предвид огромните, все по-нарастващи и все по-отговорни задачи на академията, това е все пак цяла научна армия, за каквато старата наша академия преди 9 септември нито е могла да мечтае, нито пък е искала да мечтае. Тази армия от научни работници начело с академиците и членовете-кореспонденти и с привлечените няколко стотици нещатни научни сътрудници, ако бъде организирана и ръководена добре под върховното ръководство на партията и правителството и ако материалната база и всички други условия и особено методите за правилна научна работа на институти бидат поставени на нужната висота, може наистина да направи много нещо, може наистина да внесе значителен принос в развитието както на нашето социалистическо стопанство, така и на цялото ни обществено и културно развитие по пътя към социализма и комунизма.

Разбира се, правилно да се организира, ръководи, контролира и отчита цялостната работа на тази научна академична армия не е леко дело, както не е леко дело да се управлява и самата наша държава и да се изгражда целият наш нов, социалистически обществен строй.

Много грешки, недостатъци и слабости бяха своевременно отбелязани в работата на нашата академия, много грешки, недостатъци и слабости все още има в нея и досега, но общо взето от 9 септември до днес Българската академия на науките успя, учейки се от великия съветски опит и ръководейки се от указанията и задачите, поставени ѝ от нашето народно правителство и Централния комитет на партията, да се преустрои като академия от нов, социалистически тип и да започне да свързва все по-тесно и по-пълно науката със социалистическостроителската практика. На третата конференция на трудово-кооперативните земеделски стопанства другарят Вълко Червенков подчертано отбеляза, че у нас вече е установена връзката между нашата селскостопанска наука и практика и че задачата сега е тази връзка да се укрепва по-нататък, да се задълбочава и разширява. А в доклада си за деветата годишнина на девето-септемврийското народно въстание другарят Вълко Червенков особено подчерта именно този факт:

«Науката у нас — каза той — все повече се поставя в помощ на народното стопанство с оглед на неговото бързо и правилно развитие.

През 1939 г. общата сума, изразходвана за Българската академия на науките, висшето образование, изкуството и културата в нашата страна възлиха на 1 969 000 лв. Отпуснатите през 1953 г. средства по бюджета на Комитета за наука, изкуство и култура в Българската академия на науките възлиха на 246 891 510 лв., т. е. около 120 пъти повече.»

И така, за по-малко от 10 години държавните бюджетни средства за наука, изкуство и култура в Народната република България са се увеличили 120 пъти в сравнение с ония през 1939 г.

Самият този колосален факт говори достатъчно убедително за характера, ролята и значението на единните държавни бюджети на нашата народнодемократическа, културна и научна политика. Към това ще си позволя да добавя тук по-специално за Българската академия на науките, че докато нейният бюджет за 1944 г. беше 328 000 лв., бюджетът ѝ за 1953 г. беше 21 500 000 лв., а бюджетът ѝ за 1954 г. заедно с кредити за капиталното строителство е вече 33 608 000 лв., т. е. увеличен е в сравнение с 1944 г. 100 пъти, а в сравнение с 1939 г. — няколко стотин пъти.

Още по-важно е обаче, че това непрестанно, системно и прогресивно увеличаване бюджета на Българската академия на науките е вече една твърдо установена закономерност на нейното развитие, за каквато и дума не можеше да става преди 9 септември, когато въобще не съществуваше държавен бюджет за академията и тя трябваше да се задоволява с просешки субсидии и дребни частни подаяния.

Ще си позволя да отбележа също тук по-специално за академичното капитално строителство и следните няколко не по-малко характерни важни факти.

Докато до 9 септември 1944 г. не можеше и дума да стане за каквито и да било държавни кредити за академично капитално строителство, от 1944 г. до днес тези кредити също така непрестанно и закономерно нарастват. Така например през 1953 г. те бяха 732 000 лв., 1951 г. — 824 000 лв., 1952 г. — 2 199 000 лв., 1953 г. — 4 520 000 лв., а днес по бюджета за 1954 г. за лимитни и извънлимитни капиталовложения имаме вече 9 151 000 лв.

В коя държава, в коя капиталистическа държава кредитите за академично капитално строителство са нараствали и могат прогресивно да нарастват в такива именно пропорции и с такива темпове, както у нас и в другите страни с народна демокрация, без да говорим, разбира се, за астрономически огромните цифри на бюджетите на академите на науките в Съветския съюз?

Също така за никакви доставки на машини и съоръжения за Академията на науките до 9 септември не можеше да става дума, а от 9 септември насам тези кредити също непрекъснато и прогресивно-закономерно нарастват, докато до 31 декември 1953 г. общата сума вече възлиза на 20 049 800 лв.

Същата закономерност намираме и в растежа на кредитите за академичното научно издателство, за чийто нужди през 1944 г. се предвидиха около 2 000 000 лв. Неволта продукция от 1944 г. до днес непрекъснато и прогресивно е нараствала, като същевременно се е подобрявало и качеството на изданието. През 1953 г. тази продукция достигна до 587 издадени научни труда — известия на институтите, списания, сборници, отделни монографии, студии, научни статии, библиографии и пр.

Ще си позволя най-сетне да приведа тук и някои други данни, които също имат важно значение за характеристиката на нашата народнодемократическа, културна и научна политика и преди всичко някои данни, които бяха предоставени от ИИРА.

Според тези данни количеството на рационализаторските предложения у нас за периода от 1950 г. до 1953 г. е 50 320 000 лв., от които са внедрени в производството през същия период 15 851 000 лв. Икономическият ефект от това внедряване е 337 915 961 лв., а наградите за същия период, дадени на рационализаторите, възлизат на обща сума 6 848 199 лв.

Тези забележителни цифри бяха преди 9 септември абсолютно немислими. А те сами по себе си говорят най-красноречиво за това, че рационализаторството, изобретателството и въобще техниката и науката са станали и все повече стават път от плътта, кръв от кръвта на самите народни трудещи се маси, които с небивал ентузиазъм и героизъм строят социализма у нас и изграждат нашата нова социалистическа техника, култура, наука. Тези факти заедно с направените 85 предложения в Сортовата комисия при Министерството на земеделието, от които 44 са признати и 29 вече влезли в бюджета за 1954 г. с министерско постановление; също така и фактът за 482-те раздадени досега Димитровски награди за наука, рационализация, литература и изкуство, от които само за наука и рационализация 101 на обща сума 1 020 000 лв.; също и фактът, че на разните конференции и съвещания на челниците от социалистическото производство, стахановците, културните дейци, децата от ТКЗС, ДЗС и МТС и пр., въпросите на науката и културата винаги са били на преден план и дълбоко са интересували и заангажирали най-широки трудещи се маси; най-сетне фактът, че никоя досега съветската техническа и научна книга и въобще техническата и научна литература у нас не е била търсена така масово и не е била четена и използвана така интензивно и творчески, както сега — всички тези факти сами по себе си говорят най-красноречиво за характера, ролята и значението на нашите държавни бюджети и нашата стопанска, културна и научна политика, говорят най-красноречиво, че науката у нас вече е станала и все повече става и ще става не само наука за народа, но и наука на самия народ, на самите народни трудещи се маси. И самите народни маси от собствения си опит все по-дълбоко се убеждават, че без прогресивна наука не е възможно никакво социалистическо строителство, никакво обществено развитие по пътя на

капитализма към социализма и комунизма, както и обратно, че без социализъм, без социалистически обществен строй, без социалистическа държава, без народно правителство и комунистическа партия не е възможно правилното по-нататъшно развитие на прогресивната наука и все по-пълното и поставяне в служба на социалистическото строителство, в служба на мира, демокрацията и всеобщия човешки прогрес.

Другари и другарки народни представители! Единният държавен бюджет на нашата народна република, включително и бюджетът на БАН за 1954 г., е във вашите ръце. Вие всички сте го чели и едва ли е нужно да се спирам сега тук на целия бюджет, както и на всички отделни параграфи. При това дължен съм да отбележа, че ръководството на академията прие бюджета в този му вид, като направи нужните декларации както пред министъра на финансите, така и пред министерския съвет. Вярно е, разбира се, че в сравнение с бюджетите на академите на науките в другите народнодемократични страни той е несъмнено по-малък по общата абсолютна сума на отпуснатите на БАН кредити за 1954 г. Трябва обаче веднага да се отбележи, че, първо, ние прекрасно знаем реалните възможности на нашата държава днес и конкретното нейно вътрешно и международно положение и особено огромните нужди на социалистическото строителство и, второ, че самата наша академия — такава каквато тя вече се е изработила досега, си оила въобще затруднена, ако и се гласуваше още през тази година многократно увеличен бюджет. Трябва да се разсъждава държавнически и трезво, а не учредженски, заинтересувано и утолично. И разсъждавайки именно така, аз съм длъжен от името на ръководството и целия колектив на нашата академия да изкажа на нашето народно правителство и на нашата димитровска партия най-искрена и най-дълбока благодарност за значително увеличени — с 50% в сравнение с 1953 г. — бюджет, който академията получава сега и който тя ще се постарее да използва правилно за срочното и успешно решаване на многобройните и извънредно важни и отговорни задачи, които се поставят пред нея и работниците ѝ от нашето социалистическо строителство, от правителството, партията и народа.

При това нужно е да се отбележи именно тук, че не само абсолютните цифри в бюджета на БАН са така характерни и важни, но че не по-малко характерна и важна е закономерната тенденция те да нарастват неотклонно от година на година, от петилетка на петилетка. И не само просто да нарастват, но и да бъдат разпределяни по съответните параграфи, съответно с правилно разбраните нужди на една Академия на науките от действително нов социалистически тип.

Така например, докато сега разходите за личния списъчен и несписъчен състав на БАН — §§ 1, 2, 8 и др. — са 14 352 000 лв., разходите за изграждане и по-нататъшно развитие на материалната ѝ база — §§ 12, 13 и др. — са 10 841 000 лв., а разходите за научно-изследователската работа и изобретателства — §§ 5, 18 и др. — 8 415 000 лв. Ясно е, че тази пропорция е нецелесъобразна за един действително творчески бюджет на социалистическа Академия на науките, в чийто бюджет би трябвало да се предвидят най-големи кредити преди всичко и главно за научно-изследователската и работна, а във връзка с нея и за материалната ѝ база. Веднага обаче съм длъжен да добавя, че в отговор на своевременно дадени сигнали от страна на ръководството на БАН пред съответните държавни и партийни учреждения и органи налице е вече ясно очертаната се тенденция тази диспропорционалност в бюджета на академията да бъде постепенно отстранявана до окончателното ѝ ликвидиране, и то в полза именно на кредитите за научно-изследователската работа и материалната база на академията.

Във връзка с всичко това и макар ние сега тук да не обсъждаме държавния народно-стопански план за 1954 г., който е вече приет от Министерския съвет и се изпълнява, аз съм длъжен от името на ръководството и целия колектив на академията да помоля Министерския съвет и Държавната планова комисия да намерят възможност да се занимават отново с многократно правените предложения на академията за удовлетворяване на една нейна извънредно важна и повече неотложна нужда, като се има предвид, че в очертаните вече рамки на основните цифри и положения на нашия държавен бюджет и държавния народно-стопански план за 1954 г. не само не е изключено, но е безусловно правилно и целесъобразно да се правят известни не големи корекции, стига, разбира се, те да се налагат от правилно разбраните интереси на нашата държава и на самото социалистическо и културно строителство.

Думата е, другари, за следното. В кв. «Гео Милев» академията е вече запланивала строителството на няколко блока, предназначени за институтите на едно от най-големите и най-важни отделения на академията — отделението за биологически и медицински науки. Първият блок е вече изграден, покрит е и в него през 1954 г. ще бъдат настанени няколко важни академични институти като: Растениевъдния, Почвения, Ботаническият и др.

Вторият блок, в който ще бъдат настанени Микробиологическият институт, Ветеринарно-медицинският, а временно и Животновъдният, е вече изграден до покрива, но не е покрит. За този именно втори блок Бюрото на Министерския съвет и

Държавната планова комисия решиха той да бъде замразен, т. е. да не се строи през 1954 г. Същевременно аз съм дължен веднага да кажа, че тези наши институти, особено Животновъдният и Ветеринарно-медицинският, не притежават нужните и щогоде удобни за научно-изследователска и приложно-практическата работа помещения, обори, опитни ферми, станции и пр. А при това както на всички институти, така и особено на тези институти се възлагат непрестанно все по-отговорни, все по-тежки и все по-сложни задачи във връзка с развитието на нашето селско стопанство и по-специално на нашето животновъдство. А тези институти с досегашната си работа вече доказаха, че могат да бъдат във висша степен полезни на селското ни стопанство и на цялото ни социалистическо строителство. Това — от една страна.

От друга страна редица наши институти като Географския, Математическия, Геологическия, Архитектурно-градоустройствения, Техническия, Педагогическия, Философския, Морфологическия, Езиковедския, Правния, институти за музика и изобразителни изкуства, Литературния и др. или не разполагат нито с една стая, или пък разполагат с по една-две-три стаички във всяко отношение решително недостатъчни за тяхната правилна и пълноценна продуктивна работа. С настаняването на институти на отделението за биологически и медицински науки в поменатите два блока ще се освободят в града редица помещения, които целесъобразно ще бъдат използвани за частично поне удовлетворяване законните и нетърпящи повече никакво отлагане нужди на десетки други академични институти, само три от които ще получат по две-три стаи в бившето помещение на БТА, което се оказа недостатъчно за задоволяване също така на неотложните нужди на централното управление на академията, на осемте нейни отделения, на Научния съвет за координация, на централната академична библиотека, на Физическия институт и на други важни служби и подразделения на академията.

Това искане на академията е още по-справедливо, като се има предвид, че всички нейни досегашни постъпки пред Министерството на земеделието да се съгласи да ѝ предаде поне няколко от многобройните свои ведомствени институти, ферми и опитни станции или полета са оставали фактически безрезултатни. А известно е, че когато в СССР бе създадена Всесоюзната академия за селскостопански науки на името на Ленин (ВАСХНИЛ), на нея веднага бяха предадени десетки ведомствени и други институти, опитни станции и полета, ферми, градини и др. Защото ясно е като ден, че една социалистическа Академия на науките не би могла да даде всички ония резултати, които се очакват от нея, щом самата не разполага с необходимата материална база, със свои собствени научно-изследователски институти, опитни станции, полета, ферми и пр. Без собствена материална база, без свои собствени научно-изследователски институти, опитни станции, полета, ферми и пр. Академията на науките рискува да се превърне от висше и творческо научно изследователско учреждение в нещо като просто ведомствено управление на останалите научно-изследователски учреждения в страната. А това е, разбира се, явно неправилно, нецелесъобразно, недопустимо!

Въпросът е следователно много остър, не търпи отлагане и затова именно аз си позволявам от тази най-висока трибуна у нас и макар че, ще повторя пак, не стои сега пред нас тук за обсъждане държавният народностопански план за 1954 г., да помоля още веднаж и най-настоятелно Министерския съвет и Държавната планова комисия, а също и Министерството на финансите да направят още през текущата година всичко възможно за удовлетворяването на това съвсем скромно и същевременно абсолютно основателно искане на БАН.

Възражението, че не достигат строителни материали не е особено убедително. БАН не иска нито дъбови или други паркетни, нито никакви дефицитни и скъпи материали и съоръжения, нито пък никакви особени големи допълнителни кредити — нужни са само 8 700 000 лв. към § 12 от бюджета на БАН за 1954 г. — и всички ние в академията сме дълбоко уверени, че при по-конкретно и всестранно обсъждане на въпроса тези скромни финансови средства и материали могат да бъдат намерени. (Оживление) И веднага ще добавя: не само могат, но и трябва да бъдат намерени.

Другарите нека не се смеят. Аз не искам тук да приваждам цифри, за да видите с какви суми разполагат другите академии в народнодемократичните страни. Ще ви настръхнат косите. Тогава вие ще видите, че това, което искам, е действително много скромна цифра. Незнанието не е доказателство.

Мотивите за това са много. Ще си позволя да отбележа тук само следните няколко: първо, една Академия на науките от действително нов, социалистически тип трябва да усвоява и прилага великата съветска наука не механично, а творчески, при конкретните наши условия и задачи, за което пък е абсолютно необходимо тя да разполага както с нужния щат, така и с нужната материална база и достатъчно средства за научно-изследователски работи и изобретателства; второ, същото е абсолютно необходимо, за да може академията срочно и успешно във всяко отношение да изпълни възложената ѝ вече от самия Министерски съвет и ЦК на БКП крайно трудна и отговорна задача — да координира, да отчита и да ръководи научната работа на всички научно-изследователски институти и учреждения в страната. Ясно е като ден, че БАН трудно би

се справила с тази своя задача, ако нейните собствени институти като най-висши и централни институти в страната не бъдат снабдени с всички необходими условия и кредити. А факт е при това, че някои от ведомствените институти вече притежават и по-добра материална база, и по-голям щат, и повече средства; трето, не трябва никога да се забравя, че една добре организирана и правилно работеща социалистическа Академия на науките е и трябва да бъде най-рантаилното учреждение в страната. За да поясни тази си мисъл ще отбележа, че стопанските и финансовите резултати само от стимулационните работи на Биологическия институт, с директора академик Методи Попов, даже като допуснем, че стимулирането на семената дава прираст на продукцията само с няколко процента, могат да дадат — и вече почват да дават — такива доходи, които биха стигнали за издръжката на цялата академия и всички научно-изследователски учреждения в страната за много години и даже за много петилетки. Същото може да се каже и за работите на академичния Растениевъден институт с директор Христо Даскалов например за увеличаването на дообива и подобряване качеството на доматите и други зеленчуци, като се имат предвид получените вече в някои ТКЗС, например в Куртово Конаре, дообиви на висококачествени домати до 24 000 кг на декар. Ако с помощта на нашата наука и агротехника успеем да увеличим не в такъв процент, а само еднократно и няколкократно общия досегашен добив от домати и други зеленчуци, от плодове, захарно цвекло, ориз, картофи, памук, тютюн и пр., ясно е, че стопанските и финансовите резултати биха били такива, че с добитите повече доходи цялата наша академия и всички селскостопански институти биха могли да бъдат издръжани, и то при увеличени бюджети, много години и даже петилетки. Няма да говоря за Биологическия институт, Животновъдния, Химическия, Техническия, Почвения, Архитектурно-градоустройствения, Микробиологическия, медицинските институти, Ветеринарно-медицинския, Географския и др., които всички още олга вече имат известни постижения, означаващи значителни икономии за нашето стопанство и финанси и разкриващи големи перспективи за по-нататъшното развитие на цялото ни социалистическо стопанство, а отгук и за увеличаване на целия национален доход. Няма да говоря също и за това доколко и защо работата и постиженията на нашите хуманитарни институти е също така от голямо значение за издигането на общото културно и идеологично равнище на нашия народ, а отгук следователно и за увеличаване резултатите на нашето социалистическо строителство. Защото за всички ни е вече аксиома, че социализъм без култура и без правилно идеологично развитие е немислим.

Ръководството и целият колектив на БАН не се съмняват, че това тихо, повтарям, крайно скромно и същевременно повече неотложно искане ще бъде правилно разбрано и по никакъв начин удовлетворено още през настоящата година, както, разбира се, също и скромното и неотложно искане на академичните институти за животновъдство и растениевъдство да бъдат предоставени час по-скоро известни материални бази съществуващите научни институти и учреждения или ведомства, което вече не изисква никакви допълнителни бюджетни средства и никакви особени корекции в държавния народностопански план, тъй като нашите академични институти могат да бъдат задължени да изпълняват също и някои неотложни за ведомствата научно-изследователски и приложно-практически работи.

В заключение изказвам още веднаж от името на ръководството и целия научен колектив на БАН най-искрена и най-дълбока благодарност на нашето мъдро народно правителство и на нашата славна Димитровска комунистическа партия за всичко онова, което те са направили и правят за Академията на науките и за цялата ни родна наука. Одобрявам и с радост ще гласувам за предложението от Министерския съвет единен бюджет на Народната република България за 1954 г. (Ръкопляскания)

Председателстващ Петър Поплатев: Има думата народната представителна др. Вида Димитрова.

Вида Димитрова: (От трибуната) Другари и другарки народни представители! С обсъждането и гласуването на нашия единен републикански бюджет за 1954 г. ние ще определим стопанската, социалната и културната политика на народното ни правителство за цяла година.

Проектобюджетът за 1954 г. е изработен с оглед финансирането на огромните строителни, културни, здравни и просветни мероприятия, залегнали в народностопанския план за настоящата година. Единният бюджет на Републиката за 1954 г. е най-ярка манифестация на нашата миролюбива политика, на нашето мирно социалистическо строителство, най-ярка демонстрация на бащинските грижи, които полагат нашето народно правителство и Българската комунистическа партия за постоянния материален и културен възход на същата ни Димитровска родина. Това е един действително творчески бюджет, който същевременно отразява здравината на нашето стопанство, стабилността на нашите финанси и кредит, стабилността на нашата национална валута. Не може дори да се мисли, че бившите противонародни правителства можеха да бъдат в състояние да

съставят такива бюджети, отговарящи на нуждите на трудещите се и способни да финансират такива огромни мероприятия.

Тук ние всички сме съвременници и свидетели на противонародните дела на бившите буржоазни правителства, всеяки на собствения си гръб тяхната тежка експлоататорска и непоносима за трудещите се бюджетна политика. Противонародните правителства и техните послушни парламенти гласуваха законите и построяваха своите бюджети по волята на буржоазията, по волята и интересите на самите капиталисти за сметка на охлузенния гръб на българския народ, за сметка на ограбването и хищническата експлоатация на трудещите се. В разходната част на тези бюджети се предвиждаха огромни пера за строеж на затвори, поддържане на полицейски отряди, концлагери и др. Не така скоро ще бъдат забравени печалните спомени от проклетото и безвъзвратно фашистко минало, когато полицейските шайки и други изпълнителни органи така безсрамно се гавреха с трудещите се, конфискуваха и последните им вещи заради неиздължени данъци, протестирани полици и други експлоататорски форми, изпълнявайки бюджетната политика на продажните буржоазни правителства.

Но благодарение на активната и решаваща помощ на славната народноосвободителна Съветска армия, народното антифашистко въоръжено въстание на 9 септември 1944 г. изпрати в историята това позорно минало. Тогава за нашия народ се разкриха светли и близки перспективи. Българският народ смело бе поведен от славната Българска комунистическа партия по пътя на възстановяването, укрепването и разширяването на народното стопанство, по пътя на социализма. Събуди се творческите инициативи и способности на трудещите се от града и селото, от фабриките и заводите, мичите и железопътните линии, строителните обекти, машинотракторните станции, държавните земеделски стопанства и др. При активната братска неограничена всестранна помощ на великия Съветски съюз, под светлите лъчи на вечната животворна българо-съветска дружба и под ръководството на ЦК на родната Българска комунистическа партия нашата страна постигна забележителни успехи в развитието на народното стопанство, на науката, културата и изкуството.

С всяка изминала година и с всеки изминал ден и месец с изключително бързи темпове растат един след друг величествените корпуси на нови заводи, електростанции, язовири и др. Традиция стана за Народната ни република срещу всяка забележителна дата народната ни власт да поднася нато дар на трудещия се български народ нов завод, язовир, електростанция или някое друго крупно стопанско мероприятие, каквито много вече имаме и са в експлоатация.

Нашите бюджети са следователно действително народни бюджети, съставени в цяло съответствие с изискванията на основния икономически закон на социализма — за максимално задоволяване на материалните и културните нужди на трудещите се.

Такаъв е и новият наш бюджет — бюджет на реални, светли и близки перспективи по пътя на народното добруване и мира.

Има разлика от земята до небето между нашите бюджети и тези на капиталистическите страни. Техните бюджети са бюджети на бясно въоръжване и война, бюджети за ограбване и мизерия на народните маси, за натрупване на максимални печалби от капиталистите.

Трудещите се от Добруджа много добре знаят какво значи буржоазна бюджетна политика. Двадесет и седем години наред лишени от каквато и да било национална свобода, те гъскаха под двойното робство на румънските чокои и местните чифликчи, чиято единствена грижа беше да смъкнат от гръба на отруденото добруджанско население колкото се може по-големи приходи, които изразходваха по прочутите тогава курорти в Румъния — Синая и Мамай и в чужбина — Монте Карло, Ница и др.

Никакви грижи не се полагаха за бита на населението. Но не само това, бяха подложени на хищническа експлоатация както обработваемата площ, така и горите, които наполовина намаляха. Така се откри свободен път на студените зимни ветрове, които отвяваха снежната покривка над неукрепените есенни посеви, поради която причина те често измръзваха или пък през пролетта или началото на лятото изгаряха от суховеите.

Обработката на почвата ставаше примитивно, поради което добивите от земеделски култури бяха крайно ниски и несигурни, а болшинството от добруджанското население не можеше да свърже двата края, т. е. не можеше да дочака новата реколта. Само чифликчиите можеха да обработват своите земи с машини и да продават своите запаси от храни скъпо и прескърпо на бедняците, богатеиши още веднаж от техния гръб. На всички добруджанци са известни имената на чифликчиите Ючормански, Христо Минчев, Кьорпенчев, лихваринът Киро Атанасов и др.

Тъмна и безводна беше Добруджа някога. Затова и един от най-болните въпроси за нас беше недостатъчната вода за нуждите на населението и добитъка. Но буржоазните румънски, а след това и противонародните български правителства не искаха и да помислят дори за водоснабдяване или пък за електрифициране на добруджанските селища.

Само нашата народнодемократична власт, която няма други интереси освен интересите на народа, можа да проведе редица мероприятия за подобряване на селското стопанство в Добруджа. Преди всичко ликвидирана бяха главните виновници за изоставането на Добруджа — чифликчиите. С аграрната реформа бе отнета земята на едрите собственици, която послужил за основаване на ДЗС, за оземляване на безземни и малоземни селски стопанства. Започна изграждането на здрава материално-техническа база за разрастващото се кооперативно земеделие. През м. април 1951 г. партията и народното правителство излязоха с постановление за развитието на селското стопанство, водоснабдяването и електрифицирането на Добруджа. Това беше конкретен и цялостен план за всички мероприятия, осигуряващи общия подем на селското стопанство и подобряване на културно-битовите условия на добруджанското население.

Другари и другарки народни представители! Аз не ще се впускам широко да ви предавам как добруджанци посрещнаха постановлението. Считам, че това е отразено най-добре в писмото на един студент от Добруджа до своите родители, който пише между другото следното по случай издаването на постановлението.

«Скъпи родители! Прочетох развълнуван постановлението за Добруджа. Веднага в съзнанието ми изпъкна картината от миналото лято, когато татко ходи на 15 км да носи вода за добитъка. И сега сякаш чувам жалното мучене на кравата и сега ми топила дъх на тежко дишащите й ноздри. А нима само миналото лято е било така! Нали ми разказахте, че когато съм се родил нямало вода да ме изкъпите. Жадна е нашата Добруджа, устните й съхнат като на болен от треска...»

В постановлението добруджанци видяха своето щастливо бъдеще — селата светнали, в къщите и по площадите чепми, на полето пшеници, превили тежки клас. Те видяха, че това постановление е действителност, така както беше вече действителност мечтата им за мощни сталинци да орат и засяват безкрайните добруджански полета.

В знак на искрена и сърдечна благодарност за бащинските грижи, полагани от партията и народното правителство за повишаване благосъстоянието на трудещите се, добруджанци нарекоха това постановление Червенковски план за преобразяване природата на Добруджа.

Днес трудещите се от Добруджа превръщат този план в живо дело. Наближават три години от провеждането на това постановление и ние виждаме, че Добруджа започна действително да се преобразява. Вековната мечта на добруджанското население за вода и светлина вече се сбъдва. Превръщат се в действителност думите на др. Христо Станчев от с. Бенаново, Генералтошевско, който по случай издаването на постановлението за Добруджа бе казал: «Нашите деца само от разказите на старците ще знаят за тежките сушави години, като тази от 1923 г., когато нарахме добитъка на водопой чак в с. Блатница, Балчишко, когато измряха 10 крави със засъхнали за вода гърла, а хората жадно изтегляха от дъната на дванадесетте кладенци в селото мътилка, за да я пият.»

Докато преди 9 септември 1944 г. румънската чокойска и българската фашистка власт не бяха водоснабдили нито едно селище и населението беше принудено да взема вода от десетки километри или да я вади със сани от кладенци, които някъде-достигат до 130 метра дълбочина, то след 9 септември също в добруджанските околии на Сталински окръг са водоснабдени с изобилно течаща вода Балчик, Каварна, Томбухин, Тервел и още 37 села. Също през 1953 г. са водоснабдени нови 18 селища.

Наред с усиленото водоснабдяване на селищата тази година бяха завършени Девненската и Батовската напоителни системи, а сега са в усилен строеж Шабленската и Влатнишката, които ще напояват десетки хиляди декари площ. В Добруджа са построени 19 микроязовира, а през 1954 г. ще бъдат построени още 9 микроязовира.

До края на 1953 г. в Добруджа се създадоха полезащитни пояси 72 056 декара, държавни горски пояси — 60 039 декара и нови гори — 32 580 декара.

Докато фашистката власт за цели десетилетия е успяла да електрифицира в Сталински окръг едва две села, то нашата народна власт само за две години прокара 900 километра далекопроводи и 1240 километра електропроводи с високо напрежение. Електрифицирани са в окръга ни 175 селища.

С превръщането в живо дело Червенковския план за преобразяването на Добруджа коренно се изменя развитието на нашето селско стопанство. От дребно, разпокъсано, с примитивен начин на обработване земята, днес селското стопанство в хлебобордна Добруджа по примера на съветските колхозници успешно се развива по пътя на социалистическите кооперативи с модерна техника и агротехнически методи за постигане на високи добиви.

Трудещите се селяни тръгнаха смело по пътя на кооперативното обработване на земята. Преобладаващият сектор в селското стопанство е общественят сектор. В добруджанските околии, които са един от основните зърнопроизводителни райони в страната, процентът на кооперираната земя е значително по-

висок от другите околии на Сталински окръг. Най-голямо е кооперирането в Генералтошевска околия, където в общественния сектор е вклучена 99,4% от обработваемата площ, в Балчишка околия — 92%, в Толбухинска околия — 77,7% и т. н.

В ТКЗС навлезе основната част на бедните и средните селани, които от собствен опит се убедили в големите преимущества на кооперативното обработване на земята — пред частното стопанисване. Трудът на добруджанския кооператор все повече се обезпечаваше и става по-производителен чрез постоянното механизизиране на полските работи.

Общо днес в Сталински окръг имаме изградени 360 ТКЗС и 18 ДЗС. Само в Добруджа през 1953 г. по черноземя на огромните кооперативни блокове волно разнасяха своята предвещаваща по-щастлив живот песен 1500 трактора, превърнати към 15 конски сили, и 377 комбайна — плод на братската помощ на Съветския съюз.

През настоящата година механизацията на основните видове полска работа в Добруджа ще достигне 73% вместо 62% досега. В цяла Добруджа работят 27 МТС, за обезпечаването на които се построи много ремонтни работилници, хангари за трактори, комбайни и вършачки, жилищни постройки и др.

Все нови победи бележи борбата на трудещите се земеделски стопани за високи добиви. Така например ТКЗС в с. Сливенци, Толбухинско, получи от 250 декара по 410 кг пшеница, ТКЗС в с. Полковник Дяково, Толбухинско — от 190 декара по 382 кг; ТКЗС в Наварна — от 400 декара по 320 кг; ТКЗС в с. Брестница, Тервелско — по 320 кг и т. н.

В резултат на борбата за високи добиви трудът на кооператорите е богато възнаграден. Така например кооператорите от с. Абрит, Толбухинско, получи за 1953 стопанска година по 8144 кг пшеница, а кооператорът Йордан Илиев Енчев за отработените от него и семейството му 1150 трудовни получи: пшеница — 9365 кг, царевица — 1150 кг, слънчоглед — 1150 кг, сирене — 89 кг, пари — 3450 лв. и други продукти.

Кооператорът Йордан Ризов от ТКЗС в с. Сливенци, Толбухинско, за отработени 1119 трудовни получи: 9113 кг пшеница, 1919 кг царевица, 1119 кг слънчоглед, 86 кг сирене, 3357 лв. пари и др.

Кооператорът Георги Димов Георгиев от с. Кардам, Генералтошевско, срещу 1342 трудовни е получил: 9565 кг пшеница, 2052 кг царевица, 1049 кг слънчоглед, 5472 лв. пари и други продукти, които, изчислени по средни текущи цени заедно с паричното възнаграждение, надхвърлят сумата 30 000 лв. Месечният му доход достигна до 2500 лв.

Кооператорът Тиню Бонев Тинев от с. Бистрец, Толбухинско, срещу 1200 трудовни е получил: 7800 кг пшеница, 120 кг сирене, 3000 кг царевица, 3600 лв. и други продукти. Трябва да имате предвид, другари и другарки, че това е от двама-трима работоспособни членове на семейството.

Могат да се изброят още редица и редица примери за богато възнаграден труд на кооператорите.

Поради всичко това нашите кооператори започнаха вече по-иначе да живеят. Измени се обликът на техните къщи. В тях сега може да се видят красиви мебели, радиоапарати и други домакински принадлежности. С всеки изминат ден расте тяхната лична собственост.

По примера на кооператорите от с. Лехчево и в Добруджа се подемаат почини за борба за високи добиви от целите площи. Така например кооператорите от ТКЗС «Киров» в с. Шабла получават от цялата засята площ над 245 кг на декар и богато възнаграждение на своя труд.

В ТКЗС, МТС и ДЗС на Сталински окръг се извършва огромно строителство. Само в ТКЗС са построени 3388 стопански сгради, необходими предимно за развитието на животновъдството.

В резултат на все по-растящото благосъстояние на нашите кооператори, все нови и нови жилища красят добруджанските села. В с. Войничово, Тервелско, което преди 9 септември имаше само 22 схлупени кърпичени къщурки, след 9 септември 1944 г. се построи нови 82 масивни тухлени жилища. В с. Владимирово, Толбухинско, са построени 220 нови тухлени къщи. В с. Малина, Тервелско, само през 1953 г. бяха построени 36 нови хубави тухлени жилища.

Затънтеният някога Тервел бързо се преобразява. Тук са построени и се намират в строеж 17 жилищни блока. В строеж са административната палата, нов хотел, ресторант, фурна, баня, околийска болница и др. Построени са пощенска палата, сграда на Държавната спестовна каса, училища и др.

Общо в Добруджа са построени над 5000 хигиенични жилища за трудещите се, 8 здравни домове, 16 читалища, радиофицирани са 76 села и 42 села са кинофицирани.

Другари и другарки народни представители! Докато до 9 септември 1944 г. недрата на нашата земя въобще не бяха проучени, то днес с помощта на съветските геолози-спецнасти подземните ни богатства, лежащи дълбоко в недрата на нашата земя, успешно се проучват. В резултат на това с гордост можем да заявим, че в Добруджа бяха открити и продължават да се откриват огромни запаси от нефт. Няма да мине

много време, когато ще бъдат инсталирани и пуснати в експлоатация величествени петролни рафинерии.

Нашата родна Българска комунистическа партия и народното ни правителство полагат големи грижи, които намират отражение и в държавния ни бюджет, по училищното дело и здравеопазването. В резултат на това след 9 септември 1944 г. и в Добруджа бързо се разраства училищната мрежа.

Сега в Сталински окръг работят 124 полудневни детски градини с 4340 деца, 30 целодневни — с 1362 деца. Докато преди 9 септември в окръга имаше само 53 летни детски градини с 1029 деца, то сега броят на летните детски градини е 550 с 18 650 деца.

Не малки са грижите за повишаване на квалификацията и педагогическото усъвършенстване на учителските кадри чрез изгражданите към околийските отдели «Народна просвета» методически объединения с оглед правилното планиране и провеждане на възпитателната работа в детските градини.

До 9 септември 1944 г. в 437 общообразователни училища на окръга са се обучавали 52 400 ученика, а сега имаме 621 начални и основни училища, в които се обучават 66 427 ученика, от които 7620 са деца на турското население. Преди 9 септември 1944 г. е имало само 7 гимназии с 3048 ученика, а през последната учебна година броят им е увеличен на 13 с 5800 ученика. Открити са и две средни вечерни училища, а за подготовката на местни учителски кадри — две педагогически училища, едно от които е в гр. Толбухин.

За подготовката на средни технически кадри са открити 12 техникума с над 6000 ученика и 8 училища за трудови резерви, където издържката е поета напълно от държавата.

Само в гр. Толбухин, където до 9 септември 1944 г. имаме всичко 14 училища с 2870 учащи се, сега ние имаме 34 училища с 8300 учащи се.

Следователно въпросът за задоволяване на нуждата от просветни кадри се поставя вече на здрави основи.

При нас са големи грижите и по здравеопазването. Гордост за трудещите се от гр. Толбухин е фактът, че Толбухинската градска болница е класирана за национален първенец.

Как трудещите се от нашия край чувствуват тези грижи на народната власт в областта на здравеопазването можем да съдим от изказването на др. Стоянка Денчева, която на едно събрание на жените на 29 януари т. г. в гр. Толбухин заяви: «Аз имам 5 деца. Преди 9 септември 1944 г. можех за 50 лв. да загубя някое от децата си. Никой не искаше да ги прегледа без пари. Сега обаче съм напълно спокойна, защото знам, че всякога, когато стане нужда, децата ми ще получат първокласна медицинска помощ.»

Расте броят и на културните институти. Радостни успехи бележи и нашата художествена самодейност. В окръга ни са изградени 5 музикални ансамбли, 10 оркестра, 146 хорове, 138 танцови и 235 театрални трупи с общо над 111 000 самодейци. Гордост в тази насока за нас е и националното първенство на нашия хор «Добруджански звуци» от гр. Толбухин.

Чувствително расте и броят на кината, читалищата, радио-транслационните централи и други културни прояви.

От посочените накратко наши победи по пътя на социалистическото строителство трудещите се добруджанци ще се вдъхновяват в борбата за изпълнението на всички партийни и правителствени задачи във връзка с изпълнението на втория петгодишен народностопански план. Пред трудещото се добруджанско население се откриват светли перспективи за нови още по-големи успехи във всички области на стопанското ни и културно строителство, за по-нататъшно подобряване на материалното и културното положение в близките няколко години.

Ние ще постигнем нови трудови социалистически победи, защото ни ръководи героичната Българска комунистическа партия, защото имаме неопенимата братска помощ на великия Съветски съюз и страните с народна демокрация, защото сме неотклонно в лагера на мира и социализма начело с непобедимия Съветски съюз.

Другари и другарки народни представители! Проектобюджетът, който се предлага за приемане от Народното събрание, е реален и изхожда от нуждите на нашето социалистическо строителство и отговаря напълно на интересите на нашия народ. За изпълнението на този бюджет, за разцвета на нашата Татковина и превръщането на хлебородна Добруджа в цветуща градина на Родината ни трудещите се добруджанци ще дадат със себеотрицание и преданост своите сили, защото е безгранично тяхното доверие към Българската комунистическа партия, към народната власт. Те знаят, че това, което партията и народната власт каже днес, то утре става дело.

Другари и другарки народни представители! Аз одобрявам представения проектобюджет на Народната република България, затова защото в него виждам не само културните и стопанските успехи, но и това, че с всеки изминат ден се изгражда и осигурява все по-щастливо бъдеще на нашите родни селски рожби. За такъв проектобюджет аз като народна представителка и като майка ще гласувам не един път, а ще гласувам пет пъти и апелирам към всички народни представители и на-

родни представители да дадат своя глас за нашия нов бюджет. (Ръкопляскания)

Председателстващ Петър Попалатев: Има думата народният представител др. Божин Якимов.

Божин Якимов: (От трибуната) Другари и другарки народни представители! Бюджетопроектът за единния бюджет на държавата за 1954 г., който се поставя за разглеждане и одобрение от Народното събрание, отговаря на постигнатите успехи в нашето социалистическо строителство. Той е построен на базата на огромните успехи, постигнати от нашия народ под мъдрото ръководство на славната Българска комунистическа партия, при щедрата и безкористна помощ на великия Съветски съюз и в сътрудничество със страните с Народна демокрация.

Структурата на предложения бюджетопроект ясно и красноречиво говори за новата огромна стъпка, която нашият народ прави по пътя на социалистическото строителство — построяване сградата на социализма. В бюджетопроекта са отразени големите задачи, които предстоят за изпълнение през втората година от втората петилетка, задачи, които ясно са определени в постановлението на Централния комитет на партията от 14 октомври 1953 г. за по-нататъшния подем на селското стопанство. С този бюджет се осигуряват средства за по-нататъшното подобряване на материалното и културното положение на трудещите се в нашата Родина. Той осигурява нова смела стъпка към изграждането на социализма в нашата страна, така както нашият безсмъртен учител Георги Димитров ни завеща. Предвидени кредити в разходната част потвърждават думите на др. Вълчо Червенков, че ние сме построили вече солидните основи на социализма и преминаваме спокойно към построяването на самата сграда на социализма.

Основа, център на предложения бюджетопроект е гризата за човека, за задоволяване на неговите всеотраслни нужди. За това говорят кредитите, които се предвиждат и които ще дадат още по-голям подем в изграждането и развитието на нашата лека промишленост, на хранителната промишленост, за по-нататъшен подем във всички отрасли в народното стопанство — за рязкото подобряване на материалното и културното благосъстояние на трудещите се в нашата страна. Предложеният бюджетопроект по недвусмислен начин подчертава следваната неоспоримо от партията и правителството политика на мир с всички народи, политика, осигуряваща спокойното наше социалистическо строителство.

Характерен белег в структурата на предложения бюджетопроект е неговият социалистически строеж както в приходната му, така и в разходната му част. Приходната му част е построена на базата на приходи от нашето народно стопанство, като само 6,1% представляват приходи от данъци, а в разходната част са предвидени кредити главно за нашето социалистическо строителство, просветно дело, здравно дело, селско стопанство и други, за които в сравнение с тия по миналотодинния бюджет са чувствително повишени, като например: за селското стопанство от 1 297 868 000 лв. през 1953 г. сега по бюджетопроекта се предвиждат 1 762 295 000 лв., или с увеличение от 464 427 000 лв.; народното здраве от 982 601 000 лв. на 1 144 324 000 лв., или увеличение от 161 723 000 лв.; народната просвета от 1 151 501 000 лв. на 1 264 773 000 лв., или увеличение с 113 272 000 лева.

Другарки и другари народни представители! В кръга на огромните средства, които се отделят ежегодно от бюджетите на нашата държава за социалистическото ни строителство, не малко средства се отделят и за подобряване на материалното и културното ниво на трудещите се в нашата страна, за благоустройство, за културно и икономическо подобряване положението на населението в Пиринския край и т. н.

За да дам ясна картина за големите грижи, които партията и народното правителство помагат за Пиринския край, за Благоевградския окръг, позволете ми да посоча някои от главните постижения в строителството, здравното дело, просветното дело и пр. след 9 септември 1944 г. досега.

Под грижите на партията и народното правителство — Пиринският край, който в миналото през фашистките режими беше изостанал икономически и културно, сега придоби съвсем нов облик. Само през последните 3 години — 1951 — 1953 — за окръга ни е изразходвана за комунални и други строени общата сума 113 697 353 лв., като са изградени и завършени 338 обекта. Няма селище в нашия окръг, където от народната власт да не е построен някой нов обект. Само в Благоевградска околия има построени 30 обекта без построяните до 1950 г. включително. Тук израсна изцяло по архитектурата привелин хотел «Волга». Довършена бе и пусната в експлоатация миналата година прекрасно уредена баня. Пазирани са 92 224 кв. метра улици. Построени са 2 жилищни блока. Дом за деца и юноши, 4 нови училища в селата и др.

Не по-малко строени имаме и в другите околии на окръга. Така например в Санданска околия са построени хотел, административна сграда, 9 оранжерии за производство на ран зе-

ленчук, 6 основни училища в селата и др. В Петричка околия се завърши голяма читалище, жилищна надстройка, водопровод в с. Марикустеново, на довършване е такъв в с. Кулата. Пазирани са 27 356 кв. метра улици, читалище в с. Коларово и много други.

В Разложка околия също така не малко обекти бяха завършени през същия период от време: хлебозавод в Банско, хан-хотел «Предет», 3 основни училища в селата, лаваж на 95 270 кв. метра улици. На завършване е прекрасно архитектурно издържана баня в с. Баня. В Гоцеделчевска околия са построени 6 жилищни помещения за учителите в гранични села, керамична фабрика в Гоце Делчев, смесена гимназия в града, 3 основни училища в селата, здравен дом в с. Обидим, други два здравни дома в селата Хаджидимово и Сатовча, ТБС павилион в Гоце Делчев, читалищен дом в с. Кочавица и други строени от комунално и културно значение.

За повишаване на плодородието досега народната власт е отпуснала за нашия окръг 34 539 000 лв. за мелиоративно строителство, или почти 5 пъти повече от онова, което бившите фашистски режими са отпуснали в продължение на 40-годишното тяхно управление. Гордост на нашия Пирински край е каналът «Пиринска Бистрица», който в началото на миналото лято бе пуснат в експлоатация и ще напоява 65 000 декара площ от Петричка и Санданска околии. Само за този начал народната власт отпусна и се изразходваха 18 200 000 лв. Някоя капиталистическа власт не би отпуснала таква огромна сума за променяване на природно-климатичните условия в нашия окръг. Това може да направи само една народна власт.

В близко време цялата Петричка околия, с изключение на оградженските села, ще бъде напоявана. През тази година ще бъде пусната в експлоатация и напоителната станция «Кожух», която ще напоява 15 500 декара земя от същата околия. Освен това там са построени и много помпени агрегати, които напояват хиляди декари земя. В Санданска околия е изграден напоителен канал «Асен Иотов» и помпена станция в с. Сялаве, които ще напояват 3000 декара. В Гоцеделчевска околия са построени 3 помпени станции при селата Девин, Мусомище и Новоляски, които ще напояват 2500 декара. Тук са предвидени такива мероприятия и в други села.

Общо за в окръга са построени 31 помпени станции и 2422 км напоителни канали, с които се обезпечава напояването на около 315 000 декара земя.

Преди 9 септември 1944 г. нашият окръг беше един от най-изостаналите по отношение електрификацията на селата, защото бившите фашистски управления не полагали никакви грижи за това. При народната власт в окръга ни се изградиха 3 електроцентрали и 3 подцентрали и се електрифицираха 103 села при 20 електрифицирани преди 9 септември 1944 г., като ежегодно се започнуват за електрифициране нови села.

Паралелно с електрификацията се развива и кинематографията на населените места. През годините на фашистката власт едва 5% от населението имаше възможност да се ползва от постиженията на киноизкуството, а сега, при народната власт, над 70% от населението на Пиринския край повишава своята култура и се наслаждава и поучава от великолепните художествени и дълбокоосъществителни филми на съветското, българското и други филмови изкуства. Преди 9 септември 1944 г. нито едно село в окръга не бе кинематографно, а сега са кинематографни 48 села и ежегодно се започнува кинематографното и на останалите електрифицирани села.

Такова е положението и с радиофицирането на селата. При две радиоуредби до 9 септември 1944 г. сега имаме 59, от които 6 в градовете и 53 в селата с 2435 радиоточки в градовете и 26 924 радиоточки в селата.

Библиотеките, едни от най-важните. огнища за повдигане културното ниво на трудещите се, също така бележат огромно увеличение при народната власт. От 112 библиотеки с 26 924 тома книги до 9 септември 1944 г. сега те нараснаха на 451 със 159 902 тома книги. С ценната материална помощ на народната власт в окръга ни са открити два музея, от които единият е къщата-музей в гр. Банско на видния прогресивен национален поет и революционер Никола Йонков Вапцаров, лауреат на международната Сталинска награда за мир.

Благодарение грижите на народната власт, в последните 3 години доби особено разширение и важно значение местната промишленост в окръга. За икономическия напредък и за задоволяване на населението с предмети за широко потребление. От 60 производствени отделения при промишлеността сега са открити още 85 отдела и производственият процес все повече и повече се масовизира, за което промишлената продукция и услугите през 1953 г. в сравнение с 1951 г. е увеличена със 142%, а производството на предмети за широко потребление с 235%.

Под ръководството на партията през 1948 г. в нашия окръг се изградиха първите кооперативни стопанства, в които бяха обединени бедните и средните селяни. Благодарение постигнатите успехи на същите през 1951 г. броят им нарасна с 41%, а кооперираната обработваема площ — с 44,6% в сравнение с 1950 г.

Особени грижи се положиха от партията и правителството за създаване на добри условия за развитие на техническите култури — тютюн, памук, фъстъци и др., чрез отглеждането на които селското стопанство зарежда най-големи успехи. В гр. Сандански е открита опитна станция за южни култури, където ще се работи за създаване на сортове от южни култури, подходящи за района, като лимони, портокали, маслини, смокини, нарове, фъстъци, памук, тютюн, лозя и др. Населението от окръга се ползва от научните постижения на опитното поле по тютюневата култура в гр. Гоце Делчев и на откритата такава в Благоевград.

Под грижите на народната власт дърводобивът и дървообработването в Пиринския край получиха голям размах. През фашистките управления горите тук се унищожаваха безмилостно от частните търговци. Сега същите се експлоатират рационално. Добивът на дървен строителен материал е увеличен няколкократно. Това се дължи на въведената механизация в дърводобива, на големите подобрения в дървообработвателните заведения и на големите битови подобрения за работниците. След 9 септември 1944 г. в окръга се построиха 3 нови гатерни фабрики, реконструираха се, разшириха се и съоръжиха съществуващите гатерни и други дървообработвателни фабрики. В Беласица планина, от която в миналото не се добиваше дървен строителен материал, се построиха 4 въжени линии. През тази година се предвижда да бъдат построени още две. За подобряване битовите условия на работниците се построиха 74 жилища, 39 обори за добитъка, 27 подвижни бараки, 421 км пътища и др. Обзаведени са 17 стола за храна на работниците по дърводобива, 6 стола при дървообработвателните фабрики и редица други подобрения.

Всичко това повиши ентузиазма на работниците, благодарение на което миналата година както по дърводобива, така и по дървообработването планът бе преизпълнен. За преизпълнение плана по дърводобива миналата година Якорудското горско промишлено стопанство — Разложко горско промишлено предприятие, бе обявено за нацискален първенец и носител на преходното червено знаме на Министерския съвет. Също така за преизпълнение плана по извоз въжната линия при горското промишлено стопанство в Петрич получи преходното червено знаме на Управление на горите и на Централния комитет на Профсъюза на земеделските, горските и дърводелските работници.

Производството на дървен строителен материал от Благоевградски окръг по отношение производството на иглолистните дървени материали представлява 1/3 от цялото производство в страната. Дървообработването също така постигна големи успехи след 9 септември 1944 г. Докато в миналото един гатер избиваше от 5 до 6 хиляди куб. метра за година, сега избива от 13 до 15 хиляди куб. метра трупи. Това се дължи на обстоятелството, че във всички дървообработвателни предприятия в Пиринския край е въведен скоростният метод за бичене на дървесината по примера на съветския стахановец и герой на социалистическия труд Василий Степанович Мусински, лауреат на Сталинска награда. Дървообработвателното предприятие «Атанас Хаджиянчев» в с. Якоруда, Разложко, благодарение на това става два пъти носител на знамето на Министерския съвет и на Министерството на тежката промишленост за изпълнение на плана по всички показатели.

Голям напредък бележи в Благоевградския окръг и народното образование. Увеличи се броят на началните и основните училища през 1953 г. с 12% повече в сравнение с 1944 г. Средните училища от 5 се увеличиха на 10. Откри се педагогическо училище в Благоевград, което от няколко години дава редовно учители, нуждата от които преди бе много голяма. Увеличи се и броят на учащите се от 36 000 през 1944 г. на 48 000 през 1948 г. За задоволяване нуждите от технически кадър в окръга са открити два техникума — в Благоевград икономически техникум и промишлено училище, а в Банско горски техникум. Броят на учителите общо за всички училища е увеличен два пъти в сравнение с 1944 г.

Особени грижи полага партията и народното правителство за повишаване просветния и културния уровень на българо-мохамеданското население и на малцинствата в окръга, за които бившите фашистки управници не обръщаха никакво внимание. Сега във всяко българо-мохамеданско селище, във всяко турско село има училище. В градовете Петрич, Сандански и Благоевград са открити училища за циганското малцинство, а в Гоце Делчев, по личното нареждане на другаря Вълко Червенков, бе открит специален пансион, в който се учат на държавни разноски деца на българо-мохамеданите в околността. Напълнител в този пансион е много голям. Броят на стипендиите, който през миналия фашистки режим беше голяма рядкост, сега при народната власт многократно е увеличен. Само в педагогическото училище в Благоевград, освен в пансиона, където учениците са на пълна издръжка, се дават и 50 стипендии, а възпитаниците в промишлените училища се учат изцяло на държавни разноски. Голям брой стипендии са отпуснати на следващите висши учебни заведения, с което се дава възможност на способните и даровити деца на трудещите се от нашия край да повишат своите знания и да се специализират по разни отрасли — медицина, инженерство, агрономия и др.

Извънредно големи са грижите, които партията и народната власт положиха за здравеопазването на населението в Пиринския край. Само през 1953 г. за медицинското обслужване на населението бяха заделени 22% от бюджетите на народните съвети. Преди 9 септември 1944 г. в окръга нямаше нито един здравен дом, а сега са открити 11. Здравната мрежа постоянно се разширява. От 35 здравни заведения, сега са 74, от които 11 участъкови болници, 9 участъкови амбулатории, 33 лекарски здравни пункта и 21 родилни дома. Градските болници — 5 с 200 легла — а сега заедно с участъковите болници имат 1573 легла.

Преди 9 септември 1944 г. в целия окръг имаше само 60 души лекари и зъболекари, а сега в здравно отношение населението се обслужва от 259 лекари и зъболекари. Благодарение на това нашият окръг е с най-висок показател на рождаемост в страната — 28,6‰ и с най-нисък показател за обща смъртност — 8,2‰ през 1953 г. В сравнение с 1944 г. общата смъртност от 13,52‰ намалена на 8,2‰. Детската смъртност от 130‰ намалява на 60,8‰ — една от най-ниските в страната. Естественят ѝ ръст се увеличи от 13,68‰ на 20,4‰.

Всички тези грижи на партията и народното правителство за Пиринския край, съчетани с проведеното на три пъти намаление на цените на стоките, за кратък период способстваха за материалното и културното развитие, за подобряването на битовите условия. За това най-красноречиво говори покупателната способност на населението, която в сравнение с 1950 г. е увеличена средно за окръга при база 100 на човек за 1951 г. на 150% за 1952 г. на 167% и за 1953 г. на 198%. Или за периода от 1951 г. до 1953 г. покупателната способност на населението е повишена два пъти.

Също така е повишен и стокооборотът, който в сравнение с 1951 г. в края на 1953 г. има увеличение със 131%.

На големите грижи на партията и народното правителство населението от Пиринския край отговори със своя трудов ентузиазъм. Длъжен съм тук да отбележа, че в грижите на партията по подобряване положението в Пиринския край ценна помощ дават и дружбите на БЗНС. В резултат именно на тези грижи се стигна до високи добиви и в земеделското стопанство. Зарегистрираха се непознати досега трудови прояви от страна на земеделските стопани. Така например кооператорът Михаил Милчалчев, сдружен земеделец от ТКЗС в гр. Гоце Делчев, е получил миналата година от 5 декара тютюн по 236 килограма, при 40% от I, II и III класи. Анна Балджиева от ТКЗС в с. Крумидово, Петричко, получи от 2 декара фъстъци по 415 кг от декар. Стоян Латровалиев от ТКЗС в с. Хотово, Санданско, получи от 2 декара по 300 кг памук. ТКЗС в с. Кърналово, Петричко, от цялата засята площ с пшеница получи по 280 кг на декар — урожай, незапомнен в това село и окръга. ТКЗС в с. Старчево от 46 декара площ получи по 220 кг памук. Ангел Междуречий от ТКЗС в Благоевград получи по 832 кг ягоди от декар и др. Тези успехи говорят, че населението от Пиринския край смело е тръгнало по начертания от партията път към социализма, дълбоко убедено в преуспяването на vedenata от партията и народното правителство политика на мир, за който се борят всички демократични народи начело с великия Съветски съюз и всички трудещи се честни мислещи хора в света.

Израз на голямата любов към партията и народното правителство, към българския народ и животворната българо-съветска дружба населението от Пиринския край даде при изборите за Народното събрание на 20 декември миналата година, гласувайки 99,98% за кандидатите на Отечествения фронт.

Другарки и другари народни представители! Бюджетопроектът на окръга за тази година е изграден на базата 98 827 100 лв. приходи и толкова разходи, или в сравнение с бюджета за миналата година има едно увеличение от 10 152 000 лв. Анализирайки приходната част, виждаме, че приходите идват главно от субсидия от Републиканския бюджет — 53%. От народното стопанство 41% и само 6% данъци и такси. Увеличението в разходите е дадено главно на клонове, които ще способствуват за битовото, културното и икономическото подобряване на населението. Така например по комунално стопанство кредитът от 12 120 443 лв. за миналата година тази година е увеличен на 18 476 400 лв., или с 6 363 957 лв. повече. По народна просвета — от 35 104 299 лв. за миналата година — за тази година е предвидено 36 382 500 лв., или увеличение 1 278 201 лв.; по народно здраве от 19 029 493 лв. на 20 576 600 лв., увеличение с 1 547 107 лв. По селското стопанство — от 6 941 981 лв. за 1953 г. по бюджетопроекта за тази година е предвидено 7 661 300 лв. — увеличение 719 319 лв. и др. През тази година капиталното строителство в нашия окръг значително е увеличено. Ще бъдат построени 70 жилищни апартамента, 5 нови оранжерии за производство на ран зеленчук, 2 големи водопровода, които ще водоснабдяват 14 села. В с. Левуново, Санданско, ще бъде завършен строежът на нова керамична фабрика, която ще задоволява нуждите на трите околии — Благоевградска, Санданска и Петричка. Изобщо по линия на комуналното стопанство през тази година ще бъдат построени или завършени 43 обекта. По линия на народната просвета ще бъдат построени 4 училища и едно детско

летовище общо за 2 000 000 лв., едно читалище в с. Ковачица, Гоцеделчевско, а по линията на народно здраве ще се завършат 3 здравни дома в Гоцеделчевска околия и други обекти. Всичко това говори колко са големи и непрестанни грижите на народното правителство към населението в Пиринския край.

Така предложеният проектобюджет на държавата за 1954 г. гарантира общия икономически и културен подем на населението от Пиринския край и въобще на трудещите се от цялата страна, за което ще гласувам за одобрението му. (Ръкопляскания)

Подпредседател: **ПЕТЪР ПОПЗЛАТЕВ**

Председателстващ **Петър Попзлатев**: Другари и другарки народни представители! Бюрото предлага да бъде преустановено заседанието на Народното събрание до утре, четвъртък, 4 февруари 1954 г., 15 часа, при дневен ред, гласуван в началото на сесията.

Има ли други предложения?

Обаждат се: Няма.

Председателстващ **Петър Попзлатев**: Моли другарите и другарките народни представители, които приемат предложението на Бюрото, да вдигнат ръка. Мнозинство. Приема се.

Обявявам заседанието за закрито.

(Закрито в 18 ч. 45 м.)

Секретари: { **НАДЕЖДА Г. ГАВРИЛОВА**
ХАЛИМЕ И. МЕХМЕДОВА

Стенографи: { **Г. ТРЪПЧЕВ**
СТ. ХРИСТОВ